

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA ZELENINA

PROSINEC
2016

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

Český statistický úřad, Praha
Generální ředitelství cel, Praha
Ministerstvo zemědělství, Praha
Státní zemědělský intervenční fond, Praha
Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Brno
Zelinařská unie Čech a Moravy, Olomouc
Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Praha
Rynek owoców a warzyw, Polsko
Situačná a výhľadová správa, VÚEPP Bratislava

Odbor rostlinných komodit MZe

Autorka:

Bc. Irena Buchtová, MZe

Ředitel odboru rostlinných komodit:

Ing. Zdeněk Trnka, MZe

Autorka touto cestou děkuje za spolupráci všem uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny zájemce z řad studentů, pedagogů odborných škol a podnikatelských subjektů a dalších k dispozici také na internetu na adrese: www.eagri.cz

Autor fotografie:

Ing. Radovan Tůma, ZUČM

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, 110 00 Praha I

Internet: www.eagri.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-258-5, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

Tisk a distribuce: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, www.uzei.cz

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
ZELENINA

PROSINEC
2016

OBSAH

Úvod	3
Souhrn	3
Zásahy státu a opatření EU u komodity zelenina	5
Světový a evropský trh	34
Pěstování zeleniny v ČR	36
Integrovaná produkce zeleniny v ČR	45
Skladovací kapacity v zelinářství ČR	46
Zpracovatelský průmysl v ČR.	46
Dovoz zpracované zeleniny.	50
Vývoz zpracované zeleniny	51
Spotřeba zeleniny v ČR.	53
Cenový vývoj zeleniny v ČR	55
Zahraniční obchod se zeleninou v ČR	57
Přehledy o užití zeleniny	60
Přílohy	61
č. 1- Přehled předběžně uznaných seskupení producentů a uznaných organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny.	61
č. 2 - Přehledy zahraničního obchodu ČR se zpracovanou zeleninou	63
č. 3 - Porovnání finančního vyjádření produkce zeleniny v ČR	67

ÚVOD

Předkládaná zpráva navazuje na Situační a výhledovou zprávu „Zelenina“, která byla vydaná v prosinci roku 2015. Cílem této Situační a výhledové zprávy je informovat o situaci v zelinářském sektoru, dále o změnách a základních pravidlech, týkajících se společně organizace trhu u komodity zelenina. Použité informace jsou zpracovány podle dostupných informací k měsíci listopadu 2016, není-li uvedeno jinak.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny podnikatelské subjekty k dispozici v budově Ministerstva zemědělství, na internetové adrese: <http://www.eagri.cz/>, navigace – zemědělství, rostlinné komodity, ovoce a zelenina, situační a výhledové zprávy.

SOUHRN

Rok 2015 byl zpočátku pro pěstitele celkem příznivý až do léta, které bylo extrémně suché, prakticky bez významných dešťových srážek. Ve vedrech, která panovala, rostliny nerostly ani na zavlažovaných pozemcích, ve většině případů zavlažování nemohlo zcela pokrýt vláhový deficit. V těchto podmínkách se objevovaly se různé anomálie, zelenina vytvářela různé specifické deformace, čímž byla značně snížena její kvalita a prodejnost. Některé druhy zeleniny (zejména hlávkové zelí, celer bulvový) nedorostly ani do sklizňové velikosti a byly proto zaorány. Nejvíce byli suchem postiženi pěstitelé v oblastech severní Moravy a Hradce Králové.

Celková sklizeň zeleniny v roce 2015 se řadí k těm podprůměrným. V porovnání s vysokou sklizní roku 2014 došlo vlivem nepříznivého průběhu počasí k poklesu o 16 % na 247,2 tis. t. Nejvíce se meziročně snížila produkce hlávkového zelí, hrášku, cibule, mrkve, rajčat a celeru.

Průběh počasí v roce 2016 byl celkem příznivý a nepřinesl významné problémy. Porosty zeleniny byly v některých oblastech poškozeny kroupami a v důsledku sucha bylo zde nutné intenzivně zavlažovat. První polovina srpna byla deštivá a chladná, což neprospělo produkci plodové zeleniny a výnosové ztráty byly v některých oblastech vyšší. Celkově však patří tento rok mezi produkčně úspěšné sezóny.

Výměra sklizňové plochy zeleniny se dle šetření ČSÚ meziročně zvýšila o 9 % na 14,5 tis. ha. K výraznému nárůstu ploch došlo zejména u hrášku, rajčat, hlávkového zelí a okurek nakládaček. Sklizeň zeleniny meziročně vzrostla o 21 % na objem 298,6 tis. t, přičemž ke zvýšení došlo téměř u všech sledovaných zeleninových druhů, kromě kedluben, květáku, hlávkového salátu a póru.

Průměrné roční CZV zeleniny vykázaly v roce 2016 v porovnání s rokem 2015 zcela opačný vývoj. Téměř všechny sledované zeleninové druhy zaznamenaly pokles. Lze usuzovat, že pravděpodobnou příčinou byly vyšší objemy nabídky zeleniny nejen v ČR, ale i v rámci zemí EU. Výjimku představovaly pouze rajčata, květák, salátové okurky a cibule, u kterých se CZV zvýšila. Trend nárůstu lze pozorovat u vývoje spotřebitelských cen v roce 2016, kde výraznější zvýšení vykazovaly především ceny celeru, česneku, květáku, papriky a salátových okurek, spotřebitelské ceny ostatních druhů víceméně kolísaly.

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska se v roce 2015 meziročně snížil o 17 % na 53 613 t, nákup ze zahraničí naopak vzrostl o 70 % na 33 039 t. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska představoval, podobně jako v předchozích letech, nákup hlávkového zelí bílého. Ze statistických údajů vyplývá, že celková výroba výrobků ze zeleniny se meziročně zvýšila o 6 % na 168,1 tis. t, nejvíce výroba sterilované zeleniny.

Dovoz čerstvé zeleniny zaznamenal v roce 2015 opětovný nárůst (+6,5 %) na celkových 609,8 tis. t v hodnotě 10,7 mld. Kč. Výrazně vzrostly dodávky zeleniny ze zemí EU (meziročně téměř o 8 %) na celkových 563,3 tis. t, což představovalo více než 92% podíl na celkovém objemu exportu zeleniny do ČR. Nejvíce zeleniny pocházelo ze Španělska (112,0 tis. t), Polska (70,6 tis. t), Itálie (51,4 tis. t) a Maďarska (37,0 tis. t).

Vývoz čerstvé zeleniny se meziročně rovněž zvýšil o 9,7 % na 96,3 tis. t v hodnotě 1,8 mld. Kč především díky reexportu. Do zemí EU bylo vyvezeno 96,2 tis. t, a to zejména na Slovensko (67,7 tis. t), do Německa (13,2 tis. t), Rumunska (4,8 tis. t) a Polska (3,8 tis. t).

ZÁSAHY STÁTU A OPATŘENÍ EU U KOMODITY ZELENINA

Do této kapitoly je zahrnuto:

1. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU
2. Vnější obchodní politika EU
3. Daňová politika
4. Dotační politika
5. Reforma Společné zemědělské politiky pro období 2015 - 2020
6. Právní předpisy od roku 2008 vztahující se k sektoru ovoce a zeleniny
 - 6.1. Legislativa v rámci SOT ovoce a zeleniny
 - 6.2. Projekt „Ovoce a zelenina do škol“
 - 6.3. Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny
 - 6.4. Mimořádná opatření pro producenty ovoce a zeleniny
7. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT
8. Právní předpisy ČR vztahující se ke komoditě zelenina
9. Kontrola jakosti zeleniny a zeleninových výrobků

I. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU

V rámci Evropské unie, jejímž členem se od 1. 5. 2004 stala i Česká republika, nejsou pro pohyb zboží stanovena žádná cla ani kvóty. Pro dovozy zboží ze zemí, které nejsou součástí EU, platí společný celní sazebník.

Vzhledem k neexistenci hraničních kontrol a celního řízení mezi státy EU vznikla povinnost evidovat daňové a statistické údaje. Nesplnění této povinnosti je sankcionováno. Statistikou vnitřního obchodu se zabývá systém **INTRASTAT** (informace na www.czso.cz).

Systém Intrastat je povinný pro všechny členské státy EU, není však jednotný v oblasti sběru prvotních údajů (např. ve formě výkazu, v organizačním zabezpečení, v rozlišení obchodních transakcí, ve sběru některých údajů a způsobu jejich vykazování, ve výši prahů pro vykazování apod.).

Povinnost vykazovat data pro Intrastat v ČR vzniká jen osobám (právníkům i fyzickým) registrovaným nebo identifikovaným v ČR k DPH, tj. osobám, kterým finanční úřad přidělil DIČ, které odeslaly zboží do jiného členského státu anebo přijaly zboží z jiného členského státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu.

Zpravodajskými jednotkami se mohou stát nejen tzv. plátcí DPH, včetně zastupujících členů skupin spojených osob registrovaných DPH jako skupiny v souladu s ustanovením § 5a až 5c zákona o DPH, ale i právnické osoby, jako jsou např. veřejnoprávní instituce, státní orgány, orgány samosprávy a jiné, které jsou podle zákona o DPH osobami identifikovanými k dani. Povinnost vykazovat data pro Intrastat může vzniknout také zpravodajským jednotkám, které jsou osobami registrovanými k DPH současně v ČR i v jiném členském státě a v ČR nemají své sídlo, místo podnikání nebo provozovnu, nebo i zahraničním osobám s daňovou povinností k DPH v ČR, pokud se registrovaly k DPH a DIČ jim přidělil Finanční úřad pro Prahu I. Místně příslušným celním úřadem pro odevzdávání výkazů pro Intrastat i pro registraci k elektronickému předávání těchto výkazů je pro tyto zpravodajské jednotky Celní úřad pro hlavní město Prahu, Washingtonova 7, Praha I.

Práh pro vykazování je limit hodnoty odeslaného nebo přijatého zboží, který činí 8 mil. Kč pro odeslané a 8 mil. Kč pro přijaté zboží.

Základní nařízení Evropské unie

- a) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3330/91,
- b) Nařízení Komise (ES) č. 1982/2004, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Komise (ES) č. 1901/2000 a (EHS) č. 3590/92,
- c) Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87, o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění pozdějších předpisů,
- d) Příloha I nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 - prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1754/2015,
- e) Nařízení Rady (EHS) č. 2913/1992, kterým se vydává celní kodex Společenství,
- f) Nařízení Komise (EU) č. 1106/2012, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 471/2009, o statistice Společenství týkající se zahraničního obchodu se třetími zeměmi, pokud jde o aktualizaci klasifikace zemí a území,
- g) Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, v platném znění,
- h) Směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty.

Základní právní předpisy České republiky související se zahraničním obchodem

- Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 201/2005 Sb., o statistice vyváženého a dováženého zboží a způsobu sdělování údajů o obchodu mezi ČR a ostatními členskými státy ES, ve znění vyhlášky č. 563/2006 Sb., 393/2008 Sb. a 317/2010 Sb.,
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky,
- Vyhláška č. 285/2012 Sb., o územních pracovištích celních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech.

2. Vnější obchodní politika EU

EU je celní unií vytvořenou v souladu s pravidly WTO. EU má společný celní kodex a společný celní sazebník. Pro dovozce je celní sazebník v podobě tzv. **TARIC** (Integrovaný tarif Evropského společenství, vydávaný v souladu s nařízením Komise EHS č. 2658/87), elektronická podoba na adrese:

<http://ec.europa.eu/taxation> nebo na webových stránkách Celní správy, www.celnisprava.cz/ a 1x ročně je vydáván v Úředním věstníku EU.

Česká republika jako členský stát EU participuje na **bilaterálních dohodách, které má EU uzavřeny s mimounijními zeměmi (tzv. třetími zeměmi)**. Formy těchto dohod jsou různé a postihují různé úseky a úroveň spolupráce. Většina z nich obsahuje část týkající se buď obchodu se zemědělskými a potravinářskými výrobky, nebo spolupráce v oblasti zemědělství. Nejčastějším typem dohod jsou **dohody asociační (AA)**, které zakládají přidružení (obvykle včetně vytvoření zóny volného obchodu – FTA) a jsou uzavírány se zeměmi, které buď hodlají vstoupit do EU, nebo chtějí mít s EU velmi úzké obchodní vztahy (např. Moldavsko, Gruzie, Srbsko, Ukrajina atd.).

Jednou z forem **dohod o volném obchodu (FTA)**, které poskytují preferenční obchodní koncese za

účelem postupného uvolnění obchodu, jsou **dohody o volném obchodu (DCFTA)**, jejichž podoba v poslední době nabývá formy **prohloubené a komplexní dohody**.

Významnou oblastí, kde má EU sjednány dohody typu zóny volného obchodu je oblast Středomoří EUROMED (Maroko, Palestinská území, Tunisko, Jordánsko, Libanon, Egypt, Alžírsko, Izrael, Sýrie).

Neméně využívanou smluvní základnou pro spolupráci se zeměmi, kterým EU poskytuje různé formy pomoci za účelem jejich rozvoje, jsou **dohody o partnerství a spolupráci (PCA)** a **dohody o hospodářském partnerství (EPA)**. V rámci těchto dohod může EU poskytnout partnerským třetím zemím **autonomní obchodní preference (ATP)**, umožňující bezcelní přístup jejich zboží na unijní trh (např. Moldavsko, autonomní kvóty pro hroznové víno, jablka a švestky).

Existují i samostatná obchodní ujednání o obchodu s některými zemědělskými výrobky. Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, tzn. se členskými státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), které zahrnuje Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko.

Neméně důležitá z hlediska zemědělských komodit je dohoda o spolupráci se skupinou afrických, karibských a tichomořských rozvojových zemí (**ACP**). Významné jsou rovněž preferenční dohody s Tureckem, Izraelem, dále dohody s Čínou, Chile, Makedonií, Mexikem a Mongolskem.

S vyspělými mimoevropskými zeměmi, jako je Austrálie, Kanada, Japonsko, Korejská republika, Hongkong, Tchaj-wan, Nový Zéland, Singapur a USA, probíhá obchod EU na základě smluvních celních sazeb. Na některé vybrané zemědělské výrobky existují komoditní preferenční ujednání.

Pro úplnost je třeba zmínit, že za stanovených podmínek je možné partnerům poskytnout **jednostranné (autonomní) preference**, obvykle v podobě snížení, resp. odstranění celních sazeb. EU této možnosti využívá ve vztahu vůči rozvojovým a nejméně rozvinutým zemím podle Všeobecného systému preferencí zemím západního Balkánu, zemím Východního Partnerství, 20 zámořským zemím a územím, s nimiž mají Dánsko, Francie, Velká Británie a Nizozemsko zvláštní vztahy.

Druhy zeleniny, na které se při dovozu ze třetích zemí do EU vztahují předepsané vstupní ceny – rok 2016

Pravidla pro uplatňování vstupní ceny pro ovoce a zeleninu jsou stanovena v nařízení Komise (ES) č. 543/2011, ve znění pozdějších předpisů

Kód KN	Popis	Vstupní cena v €/100 kg	Celní sazba smluvní v %
0702 00 00	Rajčata čerstvá, chlazená		
	1.1.-31.3.	84,6	8,8*
	1.4.-30.4.	112,6	8,8*
	1.5.-14.5.	72,6	8,8*
	15.5.-31.5.	72,6	14,4*
	1.6.-30.9.	52,6	14,4*
	1.10.-31.10.	62,6	14,4*
	1.11.-20.12. 21.12.-31.12.	62,6 67,6	8,8* 8,8*
0707 00 05	Okurky salátové čerstvé, chlazené		
	1.1.-konec února	67,5	12,8*
	1.3.-30.4.	110,5	12,8*
	1.5.-15.5. - ke zpracování ¹⁾ a ostatní	48,1	12,8*
	16.5.-30.9. - ke zpracování ¹⁾ a ostatní	48,1	16,0
	1.10.-31.10. – ke zpracování ¹⁾ a ostatní	68,3	16,0
	1.11.-10.11.	68,3	12,8*
	11.11.-31.12.	60,5	12,8*

Kód KN	Popis	Vstupní cena v €/100 kg	Celní sazba smluvní v %
0709 93 10	Cukety		
	1.1.-31.1.	48,8	12,8
	1.2.-31.3.	41,3	12,8
	1.4.-31.5.	69,2	12,8
	1.6.-31.7.	41,3	12,8
	1.8.-31.12.	48,8	12,8
0709 91 00	Artyčoky		
	1.1.-31.5.	82,6	10,4
	1.6.-30.6.	65,4	10,4
	1.7.-31.10.	--	10,4
	1.11.-31.12.	94,3	10,4

Pramen: Nařízení Komise (EU) č. 1754/2015, příloha 2

Poznámka: * celní kvóta WTO, ¹⁾ zařazení do této podpoložky podléhá podmínkám dle NK (EHS) č. 2454/93, ve znění pozdějších předpisů (viz čl. 291 až 300)

3. Daňová politika

Zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, jsou upraveny daně na zboží, nemovitosti a služby za podmínek stanovených tímto zákonem. Od 1. 1. 2013 došlo ke zvýšení snížené sazby DPH ze 14 % na 15 % a základní sazby daně z 20 % na 21 %. Snížené sazby DPH (tj. 15 %) podléhá kapitola 07 celního sazebníku, tzn. jedlá zelenina a některé kořeny a hlízy, a kapitola 20, tzn. přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin.

4. Dotační politika

Realizaci podpůrných programů v roce 2016 lze rozdělit do následujících skupin:

A) Národní podpory (STATE AID)

Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2016 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

● 3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin

Účelem je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou.

3.a) Biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin do výše 70 % u zeleninových druhů okurka, rajče a paprika pěstovaných ve skleníku, max. však u druhu okurka 185 148 Kč/ha, rajče 107 832 Kč/ha a paprika 73 850 Kč/ha, z prokázaných nákladů na pořízení bioagens a biopreparátů,

3.c) Podpora na testování množitelského materiálu s využitím imunoenzymatických metod a metod PCR do výše 60 % prokázaných přímých nákladů,

3.d) Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým a abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin, včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, píce, zelenin, kořeninových rostlin, chmele, révy vinné a ovocných dřevin, do výše 70 % prokázaných vyjmenovaných nákladů.

► **Vyhodnocení dotačního programu – rok 2015**

Na DP 3.a) bylo vyplaceno 468,7 tis. Kč, na 3.d) 13 295,1 tis. Kč.

► **Vyhodnocení dotačního programu – rok 2016**

Na DP 3.a) bylo vyplaceno 595,3 tis. Kč, na 3.c) 295,2 tis. Kč a na 3.d) 13,3 mil. Kč.

● **9.A.b. Speciální poradenství pro rostlinnou výrobu**

9.A.b.1) Publikace doporučených odrůd a souvisejících informací, poskytované pěstitelům zdarma. Subjektem je pěstitelský svaz. Výše podpory je stanovena do výše 80 % prokázaných přímých nákladů.

9.A.b.2) Pořádání výstav pěstovaných rostlin. Subjektem je vystavovatel nebo pěstitelský svaz. Výše podpory: fixní částka podle rozhodnutí MZe, podle významu pořádané výstavní akce.

9.A.b.3) Pořádání seminářů, školení pro pěstitelskou veřejnost. Subjektem je pořadatel (se souhlasem MZe). Výše podpory: do výše 60 % prokázaných přímých nákladů, avšak max. do 50 tis. Kč na jedno školení či seminář.

► **Vyhodnocení dotačního programu – rok 2015**

V rámci DP 9.A.b.2) bylo zelináři čerpáno celkem 1 060,0 tis. Kč a 9.A.b.3) 135,0 tis. Kč.

► **Vyhodnocení dotačního programu – rok 2016**

V rámci DP 9.A.b.2) bylo vyplaceno 1 010,4 tis. Kč, na 9.A.b.3) 89,6 tis. Kč.

● **S.1. – Zmírnění škod způsobených suchem** na zemědělských plodinách a na produkci v okrasných a ovocných školkách v období květen až říjen 2015

Vláda schválila kompenzace škod pěstitelům polních plodin a pěstitelům sadebního materiálu lesních dřevin postíženým suchem v roce 2015. Toto odškodnění slouží k částečnému zmírnění ztrát těch pěstitelů, kterým se v důsledku sucha v roce 2015 snížila produkce plodin a sadebního materiálu lesních dřevin o více než 30 % v porovnání s průměrem posledních tří let (nebo tříletého průměru založeného na období předcházejících pěti let, přičemž nejvyšší a nejnižší hodnota roční produkce se z výpočtu vyloučila). Nárok na odškodnění měli pěstitelé následujících plodin: brambor, cukrové řepy, chmele, ovoce, zeleniny, ovocných a okrasných školek a sadebního materiálu lesních dřevin, dále se toto odškodnění rovněž týkalo kukuřice pro krmné účely a trvalých travních porostů.

Pro stanovení sazeb na kompenzaci pěstitelů za škody způsobené suchem bylo navrženo dvousazbové odškodnění:

- při poškození plodin v rozsahu 30–40 % - sazba ve výši 10 % průměrných nákladů
- při poškození plodin nad 40 % - sazba ve výši 20 % průměrných nákladů

Pěstitelům zeleniny bylo v roce 2016 v rámci tohoto dotačního programu na zmírnění škod způsobených suchem vyplaceno 13,6 mil. Kč na 710 ha zeleniny.

Přehled o vyplácení dotací za zmírnění škod způsobených suchem

Dotační program	Požadováno		Příznáno		
	mil. Kč	Počet žádostí	mil. Kč	Počet žádostí	Počet ha
S.1.1. - zemědělské plodiny (bez kukuřice a TTP)	123,5	231	119,8	195	8 021,1
S.1.2. – kukuřice a TTP ke krmným účelům	1 089,9	3 424	1 045,9	3 381	332 028,3
S.2. – lesní školky	28,1	10	28,1	10	151,0
Celkem	1 241,6	3 665	1 193,9	3586	340 199,4

B) Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)

Investiční programy PGRLF - Podpory podnikání - jsou zaměřené zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivity, modernizace, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů. PGRLF umožňuje v současné době obnovovat investice, které jsou pro zemědělský resort neustále vysoce potřebné a bez podpory PGRLF obtížně dostupné. Podporou pojištění se daří postupně zvyšovat stále nedostatečnou úroveň propojištěnosti v pojištění plodin a zvířat a tím do jisté míry eliminovat specifická rizika podnikání v zemědělském sektoru.

Hlavním předmětem činnosti PGRLF je subvencování části úroků z úvěrů podnikatelských subjektů v oblasti zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a průmyslu zabývajícího se zpracováním produkce ze zemědělské výroby. Dalšími činnostmi PGRLF je finanční podpora pojištění plodin, hospodářských zvířat a lesních porostů, podpora ve formě úvěrů poskytovaných PGRLF na investiční a provozní financování podniku související se zemědělskou prvovýrobou, se zpracováním zemědělských produktů, lesním hospodářstvím nebo zpracováním dřeva či na nákup nestátní zemědělské půdy nebo podpory sociálního zemědělství a podpory ve formě zajištění komerčních úvěrů.

Aktuální informace o pravidlech pro poskytování podpory PGRLF lze nalézt na internetových stránkách www.pgrlf.cz.

Pro rok 2016 byly vyhlášeny zejména tyto programy:

Zemědělec: Cílem je vytvořit předpoklady pro další rozvoj prvovýrobců zemědělské produkce. Podpora ve formě dotace části úroků z investičních úvěrů na nákup zemědělské techniky do zemědělské prvovýroby, na výstavbu, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku v zemědělských závodech a na nákup plemenných zvířat za účelem zlepšení genetické hodnoty stáda. V rámci uvedeného programu je poskytováno zvýhodnění pro mladé podnikatele v zemědělství, a to navýšením základní sazby podpory o další 1 % p. a. Minimální úrokové zatížení příjemce podpory činí 0,5 % p. a.

Zpracovatel: Program je určen podnikatelům, kteří se zabývají zpracováním zemědělských produktů a dosahují požadované hranice příjmů ze zpracování zemědělské produkce. Podpora je poskytována ve formě subvence části úroků z úvěrů poskytnutých na pořízení investičního majetku, který souvisí se zpracováním zemědělských produktů. Program je poskytován v režimu *de minimis* (= až 200 000 € na jeden podnik).

Podpora nákupu půdy: Program pro podporu nákupu nestátní zemědělské půdy zemědělskými prvovýrobců. Podpora ve formě dotace části úroků z úvěrů na nákup půdy dle podmínek poskytování podpory malého rozsahu (*de minimis*) = až do 15 000 € na jeden podnik.

Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru: Program určený na podporu nákupu nestátní zemědělské půdy, v rámci kterého je poskytována podpora ve formě finančních prostředků určených ke snížení jistiny úvěrů poskytnutých komerčními subjekty na nákup zemědělské půdy. Podpora bude poskytnuta až do výše limitu příslušného nařízení *de minimis* (= až 15 000 € na jeden podnik). Uvedená podpora může být poskytnuta i opakovaně. Program podpory je určen pro zemědělské podnikatele, kteří působí v oblasti zemědělské prvovýroby.

Podpora pojištění

Účelem podpory je zpřístupnění pojistné ochrany širokému okruhu zemědělců a tím dosažení vyššího zajištění podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným škodám a částečná kompenzace pojistného, vynaloženého na zemědělské pojištění. Předmětem podpory je úhrada části nákladů prokazatelně vynaložených na platbu pojistného u pojištění plodin a hospodářských zvířat. Podpora bude poskytnuta pěstiteli, který splňuje všechny podmínky pro poskytnutí finanční podpory pojištění a který na své jméno sjednal smluvní pojištění plodin a uhradil pojistné ve výši min. 1 000 Kč za příslušný rok. Za plodiny se nepovažují lesní porosty a lesní školky. Uvedeným pojištěním se rozumí pojištění plodin na ztráty

způsobené přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy či škůdci rostlin.

Nepříznivými klimatickými jevy se rozumí nepříznivé povětrnostní podmínky jako mráz, bouře a krupobití, námraza, silný nebo dlouhotrvající déšť, sucho a další nepříznivé klimatické podmínky.

Přírodní pohromou se rozumí zemětřesení, laviny, sesuvy půdy a záplavy, tornáda a požáry v přírodě přirozeného původu.

Škůdci rostlin se rozumí všechny druhy, kmeny nebo biotypy rostlin, živočichů nebo patogenů, škodlivé rostlinám nebo rostlinným produktům.

Výše podpory: - do 50 % prokázaných uhrazených nákladů na pojištění speciálních plodin - pro příslušný rok;

Pro účely poskytování podpory se speciálními plodinami se rozumí:

- trvalé kultury vč. školek, tj. réva vinná, chmel, ovoce (meruňky, jablka, hrušky, třešně, višně, broskve, rybíz, angrešt, ořechy, mandle, kdoule, švestky, slívy, ryngle, maliny, ostružiny, jeřáb černý, jeřáb obecný, kaštanovník jedlý),
- jahody, brambory,
- zelenina,
- okrasné rostliny vč. školek a LAKR, předné rostliny (len a konopí), produkce trav a jetelovin pěstovaných na semeno.

Sociální zemědělství: Program podpory je určen zemědělskému prvovýrobci, který umožní znevýhodněným osobám spolupodílet se na běžných (nebo zvláště vyčleněných) činnostech farmy, má uzavřené pracovní smlouvy s uvedenými osobami a uzavřenou smlouvu s registrovaným poskytovatelem sociálních služeb či sám je registrovaným poskytovatelem sociálních služeb. V rámci uvedeného programu jsou poskytovány úvěry PGRLF, a to úvěry jak investiční, tak úvěry provozní.

C) Národní program podpory potravin

Národní značka kvality KLASA je udělována od roku 2003 ministrem zemědělství pouze kvalitním potravinářským a zemědělským výrobkům, které splní přísné kvalitativní (prokázání nadstandardní kvalitativní charakteristiky) a legislativní požadavky. Spravuje ji Odbor administrace podpory kvalitních potravin Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF). Spotřebitelům a odběratelům slouží k lepší orientaci na trhu při identifikaci výjimečně kvalitních produktů v porovnání s běžně dostupnými konkurenčními potravinami.

Značka KLASA během svého fungování prokázala svou marketingovou sílu a stala se nedílnou součástí prodejní marketingové podpory domácích producentů potravin. Marketingová podpora kvalitních potravin neovlivní pouze české zemědělství a potravinářství, ale celou ekonomiku a příjmy státního rozpočtu. Zvýšení výroby a prodeje potravin zabezpečí potřebu zemědělské produkce, vyšší zaměstnanost - zejména ve venkovských regionech se svízelnou sociální situací a vyvolá požadavky na zvýšení výroby dodavatelského průmyslu.

Držiteli ocenění národní značkou KLASA k prosinci 2016 je celkem 1 042 produktů od cca 219 českých a moravských výrobců.

Značka Regionální potravina

Značka Regionální potravina je určena pro potravinářské nebo zemědělské výrobky od malých a středních potravinářských výrobců (tj. firem s maximálně 250 zaměstnanci). Odborné poroty vybírají vždy jeden vítězný výrobek v 9 kategoriích. Jejím držitelem se mohou stát jen ty výrobky, které zvítězí v dané kategorii. Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku „Regionální potravina“ daného kraje po dobu 4 let.

Soutěž o značku „Regionální potravina“ se vyhlašuje v každém ze 13 krajů ČR. Zemědělský nebo potravinářský výrobek, který je předmětem žádosti o udělení značky, musí být vyroben v příslušném regionu ze surovin z daného regionu, případně je-li to z objektivních důvodů nutné z tuzemských surovin. Značka Regionální potravina je již pátým rokem součástí informační a komunikační kampaně Ministerstva zemědělství. Jejím hlavním cílem je představit spotřebitelům to nejlepší z potravinářské produkce v jednotlivých krajích ČR. Projekt vychází vstřícnosti zájmu veřejnosti o kvalitní potraviny od tradičních regionálních výrobců.

Více informací lze nalézt na internetových stránkách www.eklasa.cz, www.szif.cz.

5. Reforma Společné zemědělské politiky pro období 2015–2020

Rostlinná výroba, včetně pěstování ovoce a zeleniny, je v podmínkách ČR podporována několika dotačními tituly v rámci I. pilíře (přímé platby) Společné zemědělské politiky EU.

Vícesložkový systém přímých plateb (SAPS, ozelenění, VCS a platba pro mladé zemědělce)

Společná zemědělská politika (SZP) v rámci přímých plateb klade důraz na šetrný přístup k životnímu prostředí pomocí režimu ozelenění, generační obměnu na venkově prostřednictvím podpor pro mladé zemědělce nebo na podporu tzv. citlivých komodit pomocí dobrovolné podpory vázané na produkci. Od roku 2015 přímé platby v ČR tvoří jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS), platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (tzv. greeningová platba), dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS) a platba pro mladé zemědělce.

a) Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

SAPS i nadále tvoří nejvýznamnější část přímých plateb. Poskytnutí podpory v rámci SAPS upravuje nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení. Přehled výše vnitrostátních stropů na SAPS, včetně sazeb na 1 ha, je uveden v následující tabulce.

Výše vnitrostátních stropů na přímé platby, obálky a sazby SAPS v letech 2010–2016

Rok	Obálka na SAPS (mil. EUR)	Sazba SAPS (EUR/ha)	Sazba SAPS (Kč/ha)
2010	581,177	165,07	4 060,80
2011	667,365	189,32	4 686,50
2012	755,659	214,28	5 387,30
2013	832,828	235,86	6 068,88
2014	773,751	218,08	5 997,23
2015	462,980	130,35	3 543,91
2016	462,535	130,07	3 514,54

Pramen: MZe

Poznámka: Ke snížení vnitrostátního stropu na SAPS od roku 2015 došlo v důsledku převodu části finančních prostředků v rámci přímých plateb na greeningovou platbu, VCS a platbu pro mladé zemědělce. Od roku 2015 je SAPS vyplácen spolu s greeningovou platbou.

SAPS je poskytován ze zdrojů EU na hektar způsobilé zemědělské půdy. Poskytnutí SAPS je mimo jiné podmíněno splněním podmínek aktivního zemědělce a zemědělského podnikatele, řádným obhospodařováním zemědělské půdy, dodržováním podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a také dodržováním některých povinných požadavků na hospodaření, které jsou společně s DZES známy jako podmínky podmíněnosti (tzv. Cross - Compliance). Minimální výměra, na kterou lze poskytnout SAPS, činí 1 ha zemědělské půdy. Žádost o poskytnutí SAPS je podávána

v rámci tzv. Jednotné žádosti ke Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu (SZIF) zpravidla do 15. května příslušného kalendářního roku.

b) Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening)

Cílem greeningu je snížit negativní dopady zemědělské činnosti na životní prostředí. Pokud žadatel požádá o SAPS, je povinen dodržovat na všech svých způsobilých hektarech zemědělské půdy zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Základní pravidla greeningu vyplývají z příslušného evropského nařízení pro přímé platby, které vymezuje jeho tři složky, tj. diverzifikaci plodin, zachování výměry trvalých travních porostů a vyhrazení plochy využívané v ekologickém zájmu (Ecological Focus Area - EFA). Podmínky této platby upravuje **NV č. 50/2015 Sb.**, ve znění pozdějších předpisů. Žádost o poskytnutí greeningové platby je podávána v rámci tzv. Jednotné žádosti na Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), a to do 15. května příslušného kalendářního roku. Přehled výše vnitrostátních stropů a sazba na greening, včetně sazeb na 1 ha, je uveden v následující tabulce.

Vnitrostátní stropy a sazby na greening v letech 2015 a 2016

Rok	Obálka SAPS (mil. EUR)	Směnný kurz (Kč/EUR)	Sazba (EUR/ha)	Sazba (Kč/ha)
2015	253,456	27,18	71,49	1 943,62
2016	253,212	27,02	71,35	928,43

c) Dobrovolná podpora vázaná na produkci (Voluntary Coupled Support - VCS)

ČR dlouhodobě podporuje citlivé sektory rostlinné a živočišné výroby v rámci přímých plateb. V minulých letech byly finanční prostředky ve výši 3,5 %, pro rok 2014 ve výši 6,5 % roční obálky na přímé platby, směřovány prostřednictvím zvláštní podpory dle čl. 68 do sektoru brambor pro výrobu škrobu, chmele, krav bez tržní produkce mléka, mléčného sektoru a chov ovcí a koz.

Pro období 2015 – 2020 budou finanční prostředky v rámci VCS směřovat nejenom na tyto sektory, ale i na **ovoce, zeleninu**, konzumní brambory, cukrovou řepu a bílkovinné plodiny podmíněné chovem hospodářských zvířat, a to v celkové výši 15 % roční obálky na přímé platby (průměrná roční částka cca 3,46 mld. Kč). Dochází tedy nejenom k rozšíření počtu podporovaných komodit, ale také k významnému nárůstu objemu finančních prostředků. Tento mechanismus na rozdíl od jiných jako jediný umožňuje podporu vázat na skutečnou aktuální produkci, nikoliv historické údaje, a je u něj tedy zaručeno, že podpora bude alokována tzv. „živým producentům“.

Podpora na produkci zeleninových druhů s velmi vysokou pracností (VVP) a vysokou pracností (VP)

Podmínky poskytování podpory na produkci zeleninových druhů s VVP a VP upravuje § 25 a § 26 NV č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Nejdůležitější předpisy EU pro přímé platby:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1307/2013**, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1306/2013**, o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008, ve znění pozdějších předpisů.

V rámci podpory na produkci je pro každou skupinu zeleninových druhů (VVP a VP) stanovena výměra nejméně 1 ha plochy zemědělské půdy evidované v evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů (tzv. LPIS) jako druh zemědělské kultury „standardní orná půda“ nebo „jiná trvalá kultura“ v případě chřestů, nejméně ode dne doručení žádosti SZIF do 31. srpna příslušného kalendářního roku a vyhovuje dalším požadavkům dle nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jako je stanovený minimální výsev či výsadba.

Průměrně bude pro období 2015–2020 vyčleněno na odvětví zeleniny v rámci přímých plateb cca 100 mil. Kč ročně.

Sazba platby na produkci zeleniny s VVP:

- rok 2015 - ve výši 13 183,82 Kč/ha
- rok 2016 - ve výši 12 039,97 Kč/ha

Sazba platby na produkci zeleniny s VP:

- rok 2015 - ve výši 3 662,37 Kč/ha
- rok 2016 - ve výši 5 002,94 Kč/ha.

d) Platba pro mladé zemědělce (MZ)

Cílem této platby je podpořit mladé a začínající zemědělce do věku 40 let. Platba se poskytuje na maximální výměru 90 ha po dobu nejvýše 5 let. Poskytnutí platby pro MZ upravuje nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Žádost o tuto platbu je podávána v rámci tzv. Jednotné žádosti na SZIF, a to do 15. května příslušného kalendářního roku.

Sazba platby pro rok 2016 byla stanovena ve výši 878,64 Kč/ha.

e) Přejícné vnitrostátní podpory (PVP)

Reforma SZP umožňuje novým členským státům (včetně ČR) poskytovat PVP i v letech 2015–2020. V principu se jedná o obdobné podpory, jako byly národní doplňkové platby k přímým podporám (tzv. Top-Up), tj. v rámci těchto podpor se nadále budou podporovat stejné sektory zemědělské výroby (chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavci, krávy bez tržní produkce mléka (KBTPM), ovce a kozy), jako v předchozích letech. Rovněž bude vyplácena platba na zemědělskou půdu, jako určitý „příplatek“ k SAPS. PVP bude i nadále poskytována výhradně z rozpočtu ČR, maximálně však ve výši 75 % pro rok 2015, 70 % pro rok 2016, 65 % pro rok 2017, 60 % pro rok 2018, 55 % pro rok 2019 a 50 % pro rok 2020.

Podrobné podmínky pro poskytování PVP jsou uvedeny v nařízení vlády č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám. Žádost o poskytnutí PVP je podávána v rámci tzv. Jednotné žádosti na SZIF, a to do 15. května příslušného kalendářního roku.

Výše obálků a sazeb na jednotlivé sektory v rámci PVP v roce 2016

Sektor	Sazba
Zemědělská půda	178,32 Kč/ha
Chmel	4 845,07 Kč/ha
Brambory na škrob	1 621,74 Kč/t
Přežvýkavci	95,40 Kč/VDJ
KBTPM	121,28 Kč/VDJ
Ovce/kozy	57,47 Kč/VDJ

**f) Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)
- Program rozvoje venkova na období 2014–2020**

Z programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 (dále jen PRV) mohou pěstitelé ovoce a zeleniny čerpat dotace na investice do výstavby i rekonstrukce zemědělských staveb, pořízení potřebných technologií i pořízení mobilních strojů. Tyto podpory je možné čerpat zejména z operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků a 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců. Poskytování podpor se řídí Pravidly, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty PRV na období 2014–2020, která vydává MZe na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady č. **1305/2013**, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005. Tato Pravidla jsou zveřejněna na internetových stránkách MZe www.eagri.cz/prv a Státního zemědělského intervenčního fondu www.szif.cz.

Projektové operace PRV na období 2014–2020
Operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků

Dotace z této operace mohou čerpat všichni zemědělství podnikatelé na projekty od 100 tis. Kč do 150 mil. Kč výdajů, ze kterých je stanovena dotace. Základní míra dotace je 40 %, a tu je možné u mladých začínajících zemědělců a žadatelů hospodařících ve znevýhodněných (LFA) oblastech o 10 % navýšit. Maximální míra dotace je 60 %.

Operace je rozdělena na záměry podle jednotlivých sektorů, podle velikosti projektů a podle velikosti obhospodařované půdy. Je tak možné čerpat z těchto záměrů:

- b) rostlinná výroba - projekty do 1 000 000 Kč, žadatelů, kteří hospodaří na max. 150 ha,
- g) rostlinná výroba - projekty do 5 000 000 Kč (nezáleží na výměře obhospodařované půdy),
- l) rostlinná výroba - projekty nad 5 000 000 Kč do 150 000 000 Kč (nezáleží na výměře obhospodařované půdy).

Na přelomu září a října 2015 proběhlo I. kolo příjmů žádostí o dotaci z této operace. Stav administrace I. kola ke dni 30. 9. 2016:

	Počet zaregistrovaných žádostí	Požadavek na dotaci zaregistrovaných žádostí (Kč)	Počet schválených žádostí	Požadavek na dotaci schválených žádostí (Kč)
Záměr b)	202	55 068 732	157	42 440 519
Záměr g)	352	311 701 499	300	259 283 978
Záměr l)	143	1 068 433 020	59	578 723 119
Operace 4.1.1 Celkem	2 233	7 600 190 023	1 502	4 283 914 509

3. kolo příjmů žádostí proběhlo v termínu od 11. 10.–31. 10. 2016 (ve 2. kole nebyl vyhlášen příjem žádostí o dotaci z operace 4.1.1). Alokace na celou operaci byla schválena ve výši 3 597 mil. Kč, z toho 961 mil. Kč je určeno na rostlinnou výrobu. Další příjem žádostí z operace 4.1.1 se předpokládá v říjnu 2017.

Operace 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů - 40 % dotace na investice do potřebných technologií, strojů i staveb.

Operace 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců

Podpora je určena pro mladé začínající zemědělce, tedy osoby do 40 let (včetně), které nepodnikají déle než 2 roky. Dotace se poskytuje na realizaci podnikatelského plánu ve výši maximálně 45 tis. €, což činí cca 1,2 mil. Kč.

První příjem žádostí v této operaci proběhl ve 2. kole příjmu žádostí o dotaci v květnu 2016. Bylo podáno 682 žádostí s požadavkem na dotaci 852 500 000 Kč, z toho 619 žádostí s požadavkem na dotaci ve výši 773 750 000 Kč bylo doporučeno k podpoře. Ostatních 63 projektů bylo zařazeno mezi náhradníky. Další příjem žádostí se předpokládá ve 4. kole příjmů žádostí v dubnu 2017.

Operace 10 - Agroenvironmentálně-klimatická opatření (AEKO) - dle NV č. 75/2015 Sb.

- **integrováná produkce zeleniny** - sazba 426 €/ha standardní orné půdy zařazeného do titulu integrováná produkce zeleniny podle § 2, písm. c), bodu I, na které žadatel plní podmínky podle § 15, min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha,
- **integrováná produkce chřestu** - sazba 426 €/ha jiné trvalé kultury zařazeného do titulu integrováná produkce zeleniny podle § 2, písm. c) bodu I, na kterém žadatel plní podmínky podle § 15, min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha.

Rok	Výměra standardní orné půdy	Výše proplacených finančních prostředků
2016	2 807 ha	29,7 mil. Kč

Poznámka: v roce 2016 bylo podáno 89 žádostí na 7 190 ha s předpokladem finanční částky ve výši 82,8 mil. Kč, které budou proplaceny v roce 2017

Operace 11 - Ekologické zemědělství - dle NV č. 76/2015 Sb.

a) v rámci přechodu na ekologickou produkci

sazba 536 €/ha – standardní orné půdy, jde-li o pěstování zeleniny nebo speciálních bylin v systému ekologického zemědělství, na kterém žadatel plní podmínky podle § 12, odst. 4,

b) v rámci ekologické produkce

sazba 466 €/ha – standardní orné půdy, jde-li o pěstování zeleniny nebo speciálních bylin v systému ekologického zemědělství, na kterém žadatel plní podmínky podle § 12, odst. 4.

Rok	Výměra standardní orné půdy v ha	Výše proplacených finančních prostředků
2016	1 972 ha	26,2 mil. Kč

Poznámka: v roce 2016 bylo podáno 129 žádostí na 2 548 ha s předpokladem finanční částky ve výši 33,2 mil. Kč, které budou proplaceny v roce 2017

Přehled o dosavadním čerpání podpor v rámci EAFRD - PRV

Opatření osy I: I.1.1 – Modernizace zemědělských podniků

Rok	Počet schválených žádostí	Výše proplacených finančních prostředků
2008	55	120,3 mil. Kč
2009	54 - modernizace zem. podniků (ovoce, zelenina) 64 - nosné konstrukce (ovoce, chmel, réva) 32 – skleníky, fóliovníky, kontejnerovny	200,7 mil. Kč 111,3 mil. Kč 84,0 mil. Kč
2010	40 – modernizace skladovacích kapacit (ovoce, zelenina)	137,0 mil. Kč
2011	10 – modernizace zem. podniků (ovoce, zelenina) 3 – skleníky, fóliovníky, kontejnerovny	14,8 mil. Kč 0,4 mil. Kč
2012	Neproběhl žádný příjem žádostí	-
2013	Neproběhl žádný příjem žádostí	-
2014	93 – modernizace skladů (ovoce, zelenina) 33 – nosné konstrukce v sadech	152,0 mil. Kč 17,0 mil. Kč
2015	42 – stroje pro pěstování ovoce 2 – technologie pro RV (ovoce, zelenina, brambory, chmel)	30,5 mil. Kč 6,1 mil. Kč

Opatření osy II: - II.1.3 Agroenvironmentální opatření (AEO)

- **ekologické zemědělství** - sazba 564 €/ha, jde-li o zeleninu nebo speciální byliny na orné půdě v systému ekologického zemědělství

Rok	Výměra standardní orné půdy	Výše proplacených finančních prostředků
2009	389 ha	5,8 mil. Kč
2010	668 ha	9,9 mil. Kč
2011	1 452 ha	21,5 mil. Kč
2012	1 506 ha	21,3 mil. Kč
2013	1 698 ha	24,4 mil. Kč
2014	1 816 ha	25,8 mil. Kč
2015	1 338 ha	20,7 mil. Kč
2016	336 ha	5,2 mil. Kč

- **integrováná produkce zeleniny** - sazba 440 €/ha standardní orné půdy

Rok	Výměra standardní orné půdy	Výše proplacených finančních prostředků
2008	4 528 ha	54,5 mil. Kč
2009	4 426 ha	51,3 mil. Kč
2010	4 818 ha	56,3 mil. Kč
2011	5 225 ha	60,3 mil. Kč
2012	6 068 ha	67,1 mil. Kč
2013	5 946 ha	66,7 mil. Kč
2014	5 894 ha	65,4 mil. Kč
2015	5 631 ha	68,1 mil. Kč
2016	4 777 ha	53,5 mil. Kč

6. Právní předpisy vztahující se k sektoru ovoce a zeleniny

6.1. Legislativa v rámci SOT ovoce a zeleniny

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zruší NR (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007, ve znění pozdějších předpisů.

SZP je od 1. 1. 2014 reformována, reforma zahrnuje všechny hlavní nástroje SZP, včetně NR (ES) č. 1234/2007. Reforma co nejvíce harmonizuje, zefektivňuje a zjednodušuje ustanovení, zejména ustanovení týkající se více než jednoho zemědělského odvětví, a to i tak, že zajišťuje, aby jiné než podstatné prvky opatření mohla Komise přijímat prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci.

Podpora pro zřizování seskupení producentů ovoce a zeleniny je tímto nařízením ukončena a měla by být dále poskytována všem odvětvím ve všech členských státech v rámci politiky rozvoje venkova. **ČR toto opatření do Programu rozvoje venkova nezařadila.**

Princip podpor u uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny činí **4,1 %** z hodnoty obchodované produkce OP s tím, že pro případ výdajů na krizi je možno toto procento navýšit **na 4,6 %**. Finanční podpora je poskytována na uznatelné výdaje schváleného operačního programu jednotlivých organizací producentů. Výkonem správy, tj. schvalování a vyhodnocování operačních programů včetně přiznávání podpor, je pověřen SZIF.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ruší následující nařízení: (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1601/96, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007

- **odkazy na nařízení (ES) č. 1234/2007 se považují za odkazy na toto nařízení a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013.**

Nařízení Komise (EU) č. 543/2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zruší nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a č. 73/2009, ve znění NK č. 639/2014, 994/2014, 1001/2014, 1378/2014.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013, o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, ve znění NK č. 994/2014, 1378/2014.

Nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou (ruší NV č. 247/2004 Sb.), v návaznosti na přímo použitelné předpisy NR (ES) č. 1234/2007 a NK (EU) č. 543/2011, ve znění pozdějších předpisů.

Vzhledem k výrazným odlišnostem mezi jednotlivými členskými státy EU 28 musely jednotlivé státy vypracovat **Vnitrostátní strategii pro operační programy organizací producentů (VS)**. VS ČR obsahuje typy opatření, schválené NV č. 318/2008 Sb., které je možno zahrnout do operačního programu OP a které jsou uznatelné k proplácení v rámci podpor. Součástí VS je i **Vnitrostátní rámec pro environmentální opatření (VR)**. Jednotlivá opatření VR jsou rovněž schválena v NV č. 318/2008 Sb., v platném znění. Výběr alespoň dvou těchto opatření je nezbytnou povinností organizace producentů pro schválení jejího operačního programu, nebo využití 10% finančního objemu z operačního programu. **Pro období 2015 – 2020 jsou členské státy povinny vypracovat novou VS i VR.**

Nařízení Rady (ES) č. 3/2008 o informačních a propagačních opatřeních na podporu zemědělských produktů na vnitřním trhu a ve třetích zemích, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Komise (ES) č. 501/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 3/2008 (ve znění NK (ES) č. 1313/2008, 1085/2011, 737/2013 a 796/2014).

<p>Registrace organizace producentů a sdružení organizací producentů, stahování zboží z trhu, poskytování podpor</p> <p>Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 Nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 Nařízení vlády ČR č. 318/2008 Sb. (215/2010 Sb., 309/2012 Sb., 179/2015 Sb., 327/2015 Sb., 341/2016 Sb.)</p>	<p>Licence pro ovoce a zeleninu</p> <p>Nařízení Komise (ES) č. 376/2008 Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 Nařízení Komise (ES) č. 341/2007 Nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013</p>
<p>Kontrolní systém jakosti ovoce a zeleniny</p> <p>Nařízení Komise (ES) č. 408/2003 Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 Nařízení Komise (EU) č. 1333/2011 (banány)</p>	

6.2. Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ (School Fruit and Vegetables Scheme)

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ vychází z hlavních záměrů stanovených EU pro sektor ovoce a zeleniny. Základním cílem projektu je přispět k trvalému zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny, vytvořit stravovací návyky ve výživě dětí, bojovat proti dětské obezitě a zvrátit klesající spotřebu ovoce a zeleniny. Současně se předpokládají pozitivní dopady do sektoru zemědělství a posílení ekonomicky citlivého sektoru ovoce a zeleniny, který dlouhodobě čelí nepříznivému vývoji v této oblasti.

Úspěšné řešení projektu je postaveno na širokém partnerství mezi vzdělávacím úsekem, zdravotnictvím a zemědělstvím za účasti soukromého, veřejného a občanského sektoru. Česká republika stanovila jako cílovou skupinu nejdříve žáky 1. - 5. ročníků základních škol, od roku 2014 jsou to žáci prvního stupně základních škol včetně dětí z přípravných tříd základních škol nebo přípravného stupně základních škol speciálních. U těchto dětí se předpokládá nejvyšší efektivita při realizaci cílů celého projektu.

Celková podpora ze zdrojů EU a ČR vynaložená k financování produktů dodávaných v rámci projektu „Ovoce a zelenina do škol“ činila:

- **ve školním roce 2009/2010** celkem 72 689 962 Kč (částka 53 063 672 Kč byl 73% podíl z EU a částka 19 626 290 Kč 27% podíl z ČR). Projektu se zúčastnilo 2 883 škol s počtem 323 431 žáků 1. – 5. ročníků základních škol, zapojených do režimu „Ovoce do škol“. Celkový roční limit na jednoho žáka pro školní rok 2009/2010 byl stanoven ve výši 224,75 Kč. Z cílové skupiny 454 532 dětí se jednalo o 71,1 %,
- **ve školním roce 2010/2011** celkem 88 886 000 Kč, projektu se zúčastnilo 3 141 škol s počtem 370 016 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka pro školní rok 2010/2011 byl stanoven ve výši 240 Kč. Z cílové skupiny se jednalo o 80 % dětí,
- **ve školním roce 2011/2012** celkem 90 732 292 Kč, projektu se zúčastnilo 3 243 škol s počtem 387 176 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka byl stanoven ve výši 234 Kč. Z cílové skupiny dětí se jednalo o 81 %,
- **ve školním roce 2012/2013** celkem 139 028 645 Kč, projektu se zúčastnilo 3 364 škol s počtem 416 670 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka byl stanoven ve výši 333 Kč. Z cílové skupiny dětí se jednalo o 85 %,
- **ve školním roce 2013/2014** celkem 143 865 796 Kč, projektu se účastnilo 3 530 škol s počtem 456 233 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka byl stanoven ve výši 315 Kč. Z cílové skupiny dětí se jednalo o 90 %,

- **ve školním roce 2014/2015** celkem 169 389 659 Kč (mění se podíl spolufinancování EU 88 % a ČR 12 %). Projektu se zúčastnilo 3 741 škol s počtem 509 030 žáků prvního stupně základních škol včetně dětí z přípravných tříd. Celkový roční limit na produkty na jednoho žáka byl stanoven ve výši 333 Kč a nově stanovený limit na doprovodná opatření činil na jednoho žáka 40 Kč. Z cílové skupiny dětí se jednalo o 95 %.
- **ve školním roce 2015/2016** celkem 172 060 367 Kč. Projektu se zúčastnilo 3 810 škol s počtem 539 747 žáků z prvních ročníků základních škol včetně dětí z přípravných tříd. Celkový roční limit na produkty na jednoho žáka byl stanoven ve výši 318,30 Kč a limit na doprovodná opatření činil na jednoho žáka 40 Kč. Z cílové skupiny dětí se jednalo o 97 %.

ČR čerpala prostředky na projekt (včetně souvisejících nákladů) s 95,7% úspěšností ve školním roce 2009/2010, s 99,1% úspěšností ve školním roce 2010/2011, s 98,5% úspěšností ve školním roce 2011/2012, s 99,1% ve školním roce 2012/2013, s 99,2 % ve školním roce 2013/2014 a s 97,7 % ve školním roce 2014/2015.

- ve školním roce 2010/2011 došlo oproti školnímu roku 2009/2010 ke zvýšení počtu škol v projektu o 260 (tj. 9 %) a ke zvýšení počtu dětí v projektu o 46 810 (tj. 14,4 %),
- ve školním roce 2011/2012 se zvýšil počet škol v projektu o 100 (tj. o 3,1 %) a počet dětí o 16 935 (tj. o 4,5 %),
- ve školním roce 2012/2013 se zvýšil počet škol v projektu o 121 (tj. o 3,7 %) a počet dětí o 29 494 (tj. o 7,6 %),
- ve školním roce 2013/2014 se zvýšil počet škol v projektu o 166 (tj. o 4,9 %) a počet dětí o 39 563 (tj. o 9,5 %),
- ve školním roce 2014/2015 se zvýšil počet škol v projektu o 211 (tj. o 5,9 %) a počet dětí o 52 797 (tj. o 11,5 %),
- ve školním roce 2015/2016 se zvýšil počet škol v projektu o 69 (tj. o 1,8 %) a počet dětí o 30 717 (tj. o 6 %).

Žáci dostávali v souladu s Vnitrostátní strategií ČR a s přihlédnutím k Výživovým doporučením Ministerstva zdravotnictví pro obyvatele ČR zvláště produkty mírného pásma. Preferovány by měly být zejména domácí druhy ovoce, zeleniny a 100% ovocné a zeleninové šťávy a pyré. Nutnost doplňovat sortiment ovoce exotickými druhy bylo považováno za zpestření a rozšíření znalostí v rámci vzdělávacího obsahu zejména v návaznosti na přírodovědná a zeměpisná témata na prvním stupni základní školy.

Nařízení vlády č. 478/2009 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Komise (ES) č. 288/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR 1234/2007, pokud jde o podporu ES na poskytování ovoce a zeleniny a výrobků z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních v rámci projektu „Ovoce do škol“, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují NR (ERHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení NR (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008.

Nařízení Rady (EU) č. 1370/2013, kterým se určují opatření týkající se stanovení některých podpor a náhrad v souvislosti se společnou organizací trhů se zemědělskými produkty.

Od školního roku 2016/2017 se **nařízení Komise (ES) č. 288/2009 nahrazuje:**

- **prováděcím nařízením Komise (EU) 2016/248**, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu Unie na dodávání a distribuci ovoce a zeleniny, výrobků z ovoce a zeleniny a banánů v rámci projektu „Ovoce a zelenina do škol“, a kterým se stanoví orientační přidělení podpory, a
- **nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/247**, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu Unie na dodávky a distribuci ovoce a zeleniny, výrobků z ovoce, zeleniny a banánů v rámci projektu „Ovoce a zelenina do škol“.

6.3. Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny

Kontrola čerstvého ovoce a zeleniny na vnitřním trhu ve všech stádiích obchodování, při dovozu nebo vývozu, ale i např. produkty určené ke zpracování, prošla v několika posledních letech legislativními změnami, které byly nezbytné pro zlepšení konkurenceschopnosti a tržní orientace. Cílem je dosažení udržitelné produkce konkurenceschopné na vnitřním i vnějším trhu, snížení výkyvů v příjmech producentů v důsledku krizí na trhu, zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny v EU a pokračování ve snahách odvětví o zachování a ochranu životního prostředí.

V červnu 2011 vešlo v platnost **Nařízení Komise (EU) č. 543/2011**, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, a v červnu roku 2013 **prováděcí Nařízení Komise (EU) č. 594/2013**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 543/2011, pokud jde o obchodní normy v odvětví ovoce a zeleniny, a kterým se uvedené prováděcí nařízení opravuje.

a) Zrušení některých obchodních norem

Došlo ke zrušení celkem 26 norem, v platnosti zůstalo pouze 10 obchodních norem. Zvláštní obchodní normy platí pro obchodování mezi členskými státy EU, dále pro dovoz ze třetích zemí a vývoz do třetích zemí. V případě absence obchodní normy EU je možno použít ČSN, avšak pouze pro produkty země původu ČR.

Zvláštní obchodní normy platné pro:

jablka; hrušky; kiwi; broskve a nektarinky; saláty, endivii kadeřavou letní a endivii zimní; citrusové plody; jahody, papriku zeleninovou; rajčata; stolní hrozny révy vinné.

b) Vznik nové obchodní normy tzv. „Všeobecné obchodní normy“

Všeobecná obchodní norma byla zavedena pro hodnocení podmínek jakosti pro každý produkt, pro který neexistuje obchodní norma EU. Tato norma zahrnuje minimální požadavky na jakost, minimální požadavky na zralost, odchylky a označování země původu produktu (např. minimální požadavky na zralost jsou velmi všeobecné, odchylky jsou jednotně 10 % početních nebo hmotnostních produktů nesplňujících min. požadavky na jakost). V rámci této odchylky smí celkem nejvýše 2 % sestávat z produktů postižených hnilobou.

c) Další změny

Zahrnují např. změnu hmotnosti maloobchodního balení čerstvého ovoce a zeleniny obsahující směs různých druhů z 3 na 5 kg a změnu označování, kdy země původu mohou být nahrazeny dle potřeby jedním z následujících označení:

- směs ovoce a zeleniny z EU,
- směs ovoce a zeleniny nepocházející z EU,
- směs ovoce a zeleniny pocházející z EU i mimo EU.

6.4. Mimořádná opatření pro producenty ovoce a zeleniny

Dne 6. 8. 2014 bylo vyhlášeno Ruskou federací embargo na dovoz vybraných zemědělských produktů z EU a dalších států (USA, Kanada, Austrálie, Norsko) do Ruska v délce trvání jednoho roku. Konkrétně je zákaz uvalen na dovoz hovězího, vepřového a drůbežího masa, soleného masa a masných výrobků, dále na dovoz ryb, korýšů, měkkýšů, mléka a mléčných výrobků, **ovoce a zeleniny**, sladového výtažku a potravinových přípravků. Komise vydala 29. 8. 2014 **nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 932/2014**, kterým se stanoví dočasná mimořádná podpurná opatření pro producenty některého ovoce a zeleniny. Toto nařízení řeší podporu pro členy i nečleny organizací producentů produkujících rajčata, mrkev, zelí, papriku, květák, brokolici, okurky, houby, jablka, hrušky, švestky, bobulové ovoce, stolní hrozny a kiwi, kteří v období od 18. 8. do 30. 11. 2014 prováděli buď stažení z trhu, nesklízeli nebo sklízeli nezralé produkty. Celková výše podpory pro členské státy EU byla stanovena na 125 mil. €. Z důvodu nemožnosti překročit tento limit pozastavila Komise dne 10. 9. 2014 přijímání žádostí členských států.

Dne 29. 9. 2014 vydala **Komise nové nařízení (EU) č. 1031/2014**, které umožnilo pokračování stabilizace trhu. Opatření je cíleno především na ty členské státy, které exportovaly do Ruska v posledních třech letech, a podpora vychází z množství produkce dříve exportovaného. Pro zmírnění sekundárních dopadů má všech 28 států navíc možnost žádat o podporu pro 3 000 t, a to pro jeden nebo více produktů.

ČR měla možnost využít podporu na množství 3 000 t jednoho nebo více stanovených produktů. Toto opatření mělo platnost do konce června 2015.

Dne 25. června 2015 byl ruský zákaz prodloužen do 5. srpna 2016. Na základě toho vydala Komise nové **NK (EU) č. 2015/1369**, kterým se mění NK (EU) č. 1031/2014 a kterým se stanoví další dočasná mimořádná podpurná opatření pro producenty ovoce a zeleniny. Nařízení bylo opět cíleno na ty členské státy, které v minulých letech exportovaly do Ruska. Všechny 28 států mělo navíc možnost žádat o podporu pro 3 000 t, a to pro jeden nebo více produktů. Seznam produktů byl rozšířen o pomeranče, klementinky, mandarinky, citróny, broskve a nektarinky. O podporu mohli žádat členové i nečlenové organizací producentů na opatření stahování z trhu, sklizení nezralého ovoce a zeleniny nebo jejich nesklizení, provedené v období do 30. června 2016. ČR v roce 2015 neuplatnila pravidlo „kdo dřív přijde, ten dřív dostane“, ale byl stanoven termín 30. dubna 2016, do kterého se přijímaly žádosti.

Mimořádná opatření na základě prodloužení ruského zákazu pokračovala i v období 2016/2017. Dne 10. června 2016 vyšlo nové **nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/921**, kterým se stanoví další dočasná mimořádná podpurná opatření pro producenty některého ovoce a zeleniny. Nařízení je cíleno na 16 členských států, tradičních vývozců do Ruska. Všechny 28 států má navíc možnost žádat o podporu pro 3 000 t, a to pro jeden nebo více produktů. Do seznamu produktů byly nově přidány třešně a tomely. O podporu mohou žádat členové i nečlenové organizací producentů na opatření stahování z trhu, sklizení nezralého ovoce a zeleniny nebo jejich nesklizení, provedené v období do 30. června 2017. V letošním roce se opět neuplatňuje pravidlo „kdo dřív přijde, ten dřív dostane“, ale je stanoven termín 30. dubna 2017, do kterého se přijímají žádosti. Při překročení počtu žádostí převyšující notifikované množství 3 000 t bude výše dotace upravena koeficientem.

7. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT

Výkonným orgánem pro opatření v rámci SOT pro sektor ovoce a zeleniny v ČR je SZIF. Provádí veškeré úkony a činnosti stanové zákonem č. 256/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 252/1997 sb., ve znění pozdějších předpisů, dále pak v NK (EU) č. 543/2011, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 a NV č. 318/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jedná se např. o úkony spojené s oběhem finančních prostředků vázaných na rozhodovací proces, týkající se finančního vztahu producentů s institucemi EU, včetně vydávání vývozních a dovozních licencí. Informace lze získat na webových stránkách: <http://www.szif.cz>.

a) Registrace předběžně uznaných seskupení producentů, organizací producentů a sdružení organizací producentů; poskytování finančních podpor pro pěstitele ovoce a zeleniny

Finanční prostředky může SZIF vyplácet pouze registrovaným (uznaným) organizacím producentů (OP) nebo sdružením organizací producentů (SOP), které byly uznány na základě žádosti o uznání, uznaným seskupením producentů (SP). OP/SOP/SP ovoce a zeleniny musí být registrované nebo předběžně registrované na základě NR (ES) č. 1234/2007, NK (EU) č. 543/2011, NEPR (EU) č. 1308/2013 a NV č. 318/2008 Sb., vše ve znění pozdějších předpisů, a dále fungovat v souladu s těmito nařízeními.

Finanční podpora je poskytována registrovaným OP na schválený operační program, který je strukturovaný na 3 až 5 let. Zahrnuje opatření vedoucí ke koncentraci nabídky, zlepšení jakosti a obchodní hodnoty produktů, propagaci, zajištění plánování produkce atd. Podpora je omezena stropem 4,1 % (4,6 %) obchodované produkce organizace producentů za referenční období a dále je poskytována ve výši 50 % nákladů na prováděná opatření operačního programu z rozpočtu EU. Organizace producentů mohou žádat o poskytnutí podpory na základě realizovaných výdajů ve čtvrtletních, pololetních nebo ročních obdobích.

- **V roce 2006** byly v ČR čtyři registrované organizace producentů (OP) s operačním programem, a to: CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITAZEL, Bohušovice n/Ohří; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice, a čtyři předběžně registrované skupiny producentů (SP) s plánem k dosažení uznání: EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; ZN FRUIT, družstvo, Hodonice, Družstvo producentů rajčat, Podivín; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov-Slemeno.
- **V roce 2007** se rozšířil počet registrovaných OP na pět, kdy podmínky registrace splnilo Odbytové družstvo EKO-ODBYT, Slaný, a sedm předběžně registrovaných SP (nově registrovány Odbytové družstvo Polabí, Přerov n/Labem; OZC Jizera, Předměřice n/Jizerou; Družstvo BRAMKO CZ, Semice).
- **V roce 2008** podmínky pro řádné uznání za OP nově splnila tři předběžně uznaná SP (Družstvo producentů rajčat, Podivín; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Družstvo BRAMKO CZ, Semice). Jedné organizaci producentů (EKO-ODBYT, Slaný) byla odňata registrace pro neplnění podmínek (požádala si však znovu o registraci, která jí byla udělena) takže ke konci roku počet řádně uznaných OP činil 8.
Družstvo ZN FRUIT, Hodonice zaniklo a spojilo se s OP Jihomoravská zelenina, Velké Bílovice. Předběžně uznané jako SP bylo Odbytové Družstvo Ovoce Český ráj, Praha, Odbytové družstvo Berry, Břežany, M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice a Bohemia Apple, družstvo, Tuchoraz, Český Brod, což znamená celkem 7 předběžně uznaných SP.
- **V roce 2009** bylo SP Východočeská zelenina, družstvo producentů zeleniny uznáno jako OP, počet registrovaných OP tedy stoupl na 9. Nově registrované bylo SP Zeltr, odbytové družstvo, Troubky, člen koncernu Zeltr, Nature Fruit, družstvo, Choustníkovo Hradiště a G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov, Lysá nad Labem – ke konci roku 2009 bylo tedy v ČR 9 předběžně uznaných SP.
- **V roce 2010** bylo SP Odbytové družstvo Polabí uznáno jako OP. Počet předběžně uznaných SP se tak snížil na 8 a počet uznaných OP se zvýšil na 10.
- **V roce 2011** se počet SP zvýšil na 9 přihlášením ZP Otice, počet uznaných OP činil 10.
- **V roce 2012** byly jako OP uznány družstvo OZC Jizera, odbytové družstvo ovoce Český ráj, odbytové družstvo Berry a M.O.Z. družstvo pěstitelů, čímž se ke konci roku 2012 zvýšil počet uznaných OP na celkových 14. Přihlášením dalšího družstva Suchá Loz činil počet předběžně uznaných SP 6.
- **V roce 2013** činil počet uznaných OP 15 a počet předběžně uznaných SP 6.
- **V roce 2014** bylo v ČR uznáno 18 OP, počet předběžně uznaných SP se tím snížil na dva subjekty

(ZP Otice, OD Suchá Loz); dále byla uznána jedna nadnárodní organizace producentů Družstvo BRAMKO CZ.

- **V roce 2015** bylo v ČR uznáno 19 OP (nově odbytové družstvo Mochov), z toho jedna uznaná nadnárodní OP; počet předběžně uznaných SP zůstal nezměněn, tj. 2.
- **V roce 2016** bylo uznáno 18 OP (odbytové družstvo Mochov skončilo), počet předběžně uznaných SP činil 2 a jedna uznaná nadnárodní OP.
- **K 1. 1. 2017** je uznáno 21 OP a jedna uznaná nadnárodní OP. Jejich seznam je uveden v příloze č. I této zprávy.

Finanční podpora pro OP a SP ovoce a zeleniny (tj. od 1. 1. – 31. 12. daného roku) v Kč

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	2016 (do 31.8.)
Finanční podpora pro OP	48 955 552	45 483 324	54 507 554	48 519 902	71 706 511	47 415 544
Finanční podpora předběžně uznaným SP ¹⁾	16 940 000	13 660 374	13 437 996	8 167 853	5 124 779	3 189 321

Poznámka: součet podpor pro OP a SP pěstujících ovoce a zeleninu

¹⁾ Podpora je stanovena na základě objemu obchodované produkce určitou procentní sazbou, žádat je možno o semestrální nebo roční platbu v intervalu od data uznání. Na podpoře se podílí 25 % členský stát, 75 % jde ze zdrojů EU.

b) Vydávání licencí pro čerstvé ovoce a zeleninu

Dovoz čerstvého ovoce a zeleniny ze třetích zemí do EU podléhá předložení dovozní licence pouze u určitých produktů. Vývoz z EU do třetích zemí předložení vývozní licence nepodléhá.

Povinnost dovozních licencí se vztahuje na **dovoz česneku** a příbuzných plodin ze třetích zemí do EU podle NK (EU) č. 1301/2006, 1308/2013 a 1306/2013 ve znění prováděcích nařízení Komise č. 2016/1237 a 2016/1239.

Dovozce si o licence musí žádat ve členském státě, ve kterém má sídlo a je registrován k DPH. Pro každou žádost je nutné složit záruku ve výši 50 €/t, v případě běžného dovozu v režimu „B“ (tzn. za plné dovozní clo) a 60 €/t v případě dovozu v rámci celních kvót (režim „A“). Při dovozu čerstvého česneku (KN 0703 2000) lze po splnění stanovených podmínek požádat 4x ročně o dovozní kvótu.

Přehled vydaných dovozních licencí:

- **v roce 2009** bylo vydáno 112 licencí na celkové množství 2 031 593 kg,
- **v roce 2010** bylo vydáno 109 licencí na celkové množství 1 973 340 kg,
- **v roce 2011** bylo vydáno 125 licencí na celkové množství 2 171 466 kg,
- **v roce 2012** bylo vydáno 111 licencí na celkové množství 1 583 410 kg,
- **v roce 2013** bylo vydáno 105 licencí na celkové množství 1 577 391 kg,
- **v roce 2014** bylo vydáno 84 licencí na celkové množství 1 428 061 kg,
- **v roce 2015** bylo vydáno 101 licencí na celkové množství 1 470 953 kg,
- **v roce 2016** bylo za období leden-listopad vydáno 99 licencí na celkové množství 1 429 251 kg.

c) Vydávání licencí pro výrobky ze zpracovaného ovoce a zeleniny

Při dovozu zpracovaného ovoce a zeleniny ze třetích zemí do EU není zapotřebí dovozní licence, pokud dovozce nepožaduje dovoz v rámci kvóty na konzervované houby. Vývoz předložení vývozní licence nepodléhá.

Dovoz konzervovaných hub v rámci kvóty podléhá povinnosti předložení dovozní licence (položky KN 07115100, 20031020, 20031030). Řídí se NK (ES) č. 1979/2006, č. 1301/2006 a NK (EU) č. 1308/2013

a 1306/2013 ve znění prováděcích nařízení Komise (EU) č. 2016/1237 a 2016/1239.

Dovozce si o licenci musí žádat ve členském státě, ve kterém má sídlo a je registrován k DPH. Pro každou žádost je nutné složit záruku ve výši 40 €/t. O licence se žádá 1x ročně vždy v lednu a je nutné, aby dovozci splnili podmínky dané výše uvedeným nařízením.

Přehled o vydaných dovozních licencích:

- **v roce 2008** - vydáno 7 hlavních licencí, ze kterých pak bylo vydáno 15 dílčích licencí na celkové množství 4 291 241 kg žampionů,
- **v roce 2009** - vydáno 25 licencí na celkové množství 5 054 963 kg,
- **v roce 2010** - vydáno 21 licencí na celkové množství 4 924 582 kg,
- **v roce 2011** - vydáno 22 licencí na celkové množství 3 699 202 kg,
- **v roce 2012** - vydáno 24 licencí na celkové množství 4 246 256 kg,
- **v roce 2013** - vydány 4 licence na celkové množství 205 200 kg,
- **v roce 2014** - vydány 2 licence na celkové množství 74 440 kg,
- **v roce 2015** - vydány 2 licence na celkové množství 61 030 kg,
- **v roce 2016** - vydána 1 licence na celkové množství 19 320 kg.

8. Legislativa ČR vztahující se ke komoditě zelenina

Následující přehled právních předpisů zahrnuje výběr právních předpisů, týkajících se komodity zelenina:

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:
 - 172/2015 Sb., o informační povinnosti příjemce potravin v místě určení,
 - 225/2008 Sb., kterou se stanoví požadavky na doplňky stravy a na obohacování potravin, ve znění vyhl. č. 352/2009 Sb.,
 - 4/2008 Sb., kterou se stanoví druhy a podmínky použití přídatných a extrakčních rozpouštědel při výrobě potravin, ve znění vyhl. č. 130/2010 Sb., 122/2011 Sb.,
 - 211/2006 Sb., kterou se zrušuje vyhl. č. 210/2004 Sb., o podmínkách a požadavcích na provozní a osobní hygienu při výrobě potravin a jejich uvádění do oběhu s výjimkou prodeje, kromě potravin živočišného původu,
 - 366/2005 Sb., o požadavcích vztahujících se na některé zmrazené potraviny,
 - 113/2005 Sb., o způsobu označování potravin a tabákových výrobků, ve znění vyhl. č. 368/2005 Sb., 497/2005 Sb., 101/2007, 127/2008 Sb., 117/2011 Sb.,
 - 450/2004 Sb., o označování výživové hodnoty potravin, ve znění vyhl. č. 330/2009 Sb.,
 - 320/2004 Sb., kterou se mění vyhl. 212/2004 Sb., o stanovení zásob a způsobu jejich ohlašování SZPI,
 - 289/2004 Sb., kterou se mění vyhl. č. 335/1997 Sb., pro nealkoholické nápoje a koncentráty k přípravě nealkoholických nápojů, ovocná vína, ostatní vína apod.,
 - 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů,
 - 211/2004 Sb., metodách zkoušení a způsobu odběru a přípravy kontrolních vzorků (změny vyhl. č. 459/2005 Sb., 238/2005 Sb., 611/2004 Sb.),
 - 133/2004 Sb., o podmínkách ozářování potravin a surovin, o nejvyšší přípustné dávce záření a o způsobu označení ozářených na obalu,
 - 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití, ve znění vyhl. č. 402/2006 Sb., 473/2006 Sb., 157/2008 Sb., 35/2012 Sb., 46/2014 Sb.,

157/2003 Sb., o stanovení požadavků pro čerstvé ovoce a zeleninu, zpracované ovoce a zeleninu, suché skořápkové plody, houby, brambory a výrobky z nich, jakož i další způsoby jejich označování, ve znění vyhl. č. 650/2004 Sb., 291/2010 Sb., 153/2013 Sb.

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:
 - 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 64/2016 Sb.,
 - 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů,
 - 72/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 64/2016 Sb.,
 - 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 185/2015 Sb., 61/2016 Sb.,
 - 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů (druhy zemědělské kultury), ve znění NV č. 61/2016 Sb.,
 - 478/2009 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních, ve znění NV č. 157/2014 Sb., 166/2016 Sb.,
 - 83/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování přímých podpor, některých podpor v rámci společné organizace trhu s vínem a některých podpor PRV, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 480/2009 Sb., zákona č. 179/2014 Sb.,
 - 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, účinnost od 1. 9. 2008, ve znění NV č. 215/2010 Sb., 309/2012 Sb., 179/2015 Sb. a 327/2015 Sb.,
 - 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb přímým podporám, ve znění NV č. 480/2009 Sb., 86/2010 Sb., 107/2012 Sb., 332/2012 Sb., 50/2015 Sb., 61/2016 Sb.,
 - 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 114/2008 Sb., 45/2009 Sb., 83/2009 Sb., 78/2010 Sb., 112/2010 Sb., 369/2010 Sb., 282/2011 Sb., 61/2012 Sb., 263/2012 Sb., 448/2012 Sb., 298/2013 Sb., 400/2013 Sb., 29/2014 Sb., 75/2015 Sb., 113/2015 Sb.,
 - 75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě, ve znění NV č. 113/2008 Sb., 83/2009 Sb., 111/2010 Sb., 369/2010 Sb., 372/2010 Sb., 29/2014 Sb., 308/2014 Sb.,
 - 47/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků, pocházejících z půdy uvedené do klidu, ve znění NV č. 83/2009 Sb., 480/2009 Sb., 369/2010 Sb., 448/2012 Sb., 400/2013 Sb., 308/2014 Sb., 50/2015 Sb.,
 - 257/2006 Sb., kterým se mění NV č. 181/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek provádění společných organizací trhu, pokud jde o systém poskytování subvencí při vývozu pro zemědělské výrobky a zpracované zemědělské výrobky, ve znění NV č. 99/2005 Sb.,

88/2006 Sb., o způsobu a rozsahu vyžadování údajů o ovocných sadech obhospodařovaných v režimu intenzivního ovocnářství,

69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti u zemědělského podnikatele, ve znění NV č. 512/2006 Sb., 96/2008 Sb.

242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 542/2004 Sb., 119/2005 Sb., 515/2005 Sb., 351/2006 Sb., 81/2007 Sb., 99/2008 Sb.),

241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními, ve znění NV č. 121/2005 Sb., 510/2005 Sb.,

159/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek poskytování a propadnutí záruk pro zemědělské výrobky,

505/2000 Sb., o stanovení podpůrných programů k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, ve znění NV č. 500/2001 Sb. a 203/2004 Sb.

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zák. č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:
16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, ve znění vyhl. č. 80/2012 Sb.,

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů (ve znění zák. č. 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 85/2012 Sb., 64/2014 Sb., 250/2014 Sb.),

- prováděcí předpisy:
295/2011 Sb., o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění,
17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:
327/2012 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin (ruší vyhl. č. 327/2004 Sb. a 33/2012 Sb.),
207/2012 Sb., o profesionálních zařízeních pro aplikaci přípravků a o změně vyhl. č. 384/2011 Sb. (ruší vyhl. 334/2004 Sb. a 147/2009 Sb.),
206/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky (ruší vyhl. č. 333/2004 Sb.),
205/2012 Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin (účinnost od 1. 1. 2014),
32/2012 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin, ve znění vyhl. č. 326/2012 Sb.,
215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění vyhl. č. 159/2009 Sb., 76/2010 Sb., 442/2013 Sb., 104/2014 Sb., 207/2014 Sb.),
328/2004 Sb., o evidenci výskytu a hubení škodlivých organismů ve skladech rostlinných produktů a o způsobu zjišťování a regulace jejich výskytu v zemědělských veřejných skladech a skladech SZIF, ve znění vyhl. č. 380/2011 Sb. a 328/2012 Sb.

Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění zákonů č. 147/2002 Sb., 149/2002 Sb., 219/2003 Sb., 554/2005 Sb., 377/2005 Sb., 184/2008 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 279/2013 Sb.,

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 178/2006 Sb. a 299/2007 Sb., 96/2009 Sb., 223/2009 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 300/2009 Sb., 331/2010 Sb., 54/2012 Sb., 279/2013 Sb.,

- prováděcí předpisy:
129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu, ve znění vyhl. č. 409/2013 Sb., 368/2015 Sb.,
61/2011 Sb., o stanovení požadavků na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby, ve znění vyhl. č. 410/2013 Sb.,
378/2010 Sb., o stanovení druhového seznamu pěstovaných rostlin, ve znění vyhl. č. 42/2014 Sb.,
332/2006 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy, ovocných rodů a druhů a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu,
449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění vyhl. č. 125/2007 Sb., 320/2007 Sb., 11/2009 Sb., 446/2009 Sb., 389/2010 Sb., 404/2011 Sb., 290/2012 Sb., 430/2013 Sb., 91/2014 Sb., 362/2015 Sb.,

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů,

- prováděcí předpisy:
94/2016 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů,
383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, změna vyhl. č. 41/2005 Sb., 294/2005 Sb., 341/2008 Sb., 351/2008 Sb., 478/2008 Sb., 61/2010 Sb., 170/2010 Sb., 93/2013 Sb., 35/2014 Sb., 27/2015 Sb., 83/2016 Sb.,
382/2001 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě (změna vyhl. č. 504/2004 Sb.),

Zákon č. 156/1998 Sb., zákon o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů,

- prováděcí předpisy:
377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění vyhl. č. 131/2014 Sb.,
257/2009 Sb., o používání sedimentů na zemědělské půdě,
474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva ve znění vyhl. č. 401/2004 Sb., 271/2009 Sb., 131/2014 Sb.,
275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd a zjišťování půdních vlastností lesních pozemků ve znění vyhl. č. 477/2000 Sb., 400/2004 Sb.,
273/1998 Sb., o odběrech a chemických rozborech vzorků hnojiv ve znění vyhl. č. 475/2000 Sb.

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:
641/2004 Sb., o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence,
116/2002 Sb., o způsobu označování vratných zálohovaných obalů.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší (ruší zákon č. 86/2002 Sb. a jeho prováděcí předpisy),

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění zák. č. 123/1998 Sb., 100/2001 Sb.

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 521/2002 Sb., 437/2004 Sb., 695/2004 Sb., 444/2005 Sb., 222/2006 Sb., 25/2008 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 69/2013 Sb., 64/2014 Sb., 39/2015 Sb.), a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejich zneužití, ve znění zákona č. 50/2016 Sb.

Některé další související předpisy právního řádu ČR:

Vyhláška č. 298/2014 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků, ve znění vyhl. č. 344/2015 Sb.

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění zákona č. 130/2008 Sb., ve znění NV č. 288/2010 Sb., 368/2012 Sb., 365/2013 Sb., 155/2016 Sb.

Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění zákona č. 121/2000 Sb., 237/2004 Sb., 257/2004 Sb., 296/2007 Sb., 188/2011 Sb., 350/2012 Sb., 303/2013 Sb., 340/2013 Sb., 344/2013 Sb., 228/2014 Sb.,

- prováděcí předpisy:
441/2013 Sb., k provedení zákona o oceňování majetku (oceňovací vyhláška), změna vyhl. č. 199/2014 Sb., 345/2015 Sb., 53/2016 Sb.

9. Kontrola jakosti zeleniny a zeleninových výrobků

a) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a čerstvých hub

V roce 2015 byla inspektory Státní zemědělské a potravinářské inspekce (SZPI) provedena kontrola zaměřená na dodržování jakostních požadavků a správnosti označování u čerstvé zeleniny a hub u 298 kontrolovaných osob. V rámci 923 kontrol bylo v tržní síti zkontrolováno 1 941 šarží čerstvé zeleniny a hub, z čehož 327 šarží (16,8 %) nevyhovělo požadavkům na jakost a označování.

Největší počet nevyhovujících vzorků dle země původu byl zaznamenán u vzorků původem ze států EU (101 vzorků), dále z ČR (52 vzorků) a nejméně ze třetích zemí (12 vzorků). U 138 vzorků nebyl původ deklarován.

Nejvíce nedostatků bylo zjišťováno u zeleniny plodové, kořenové a cibulové. Prakticky všechny nevyhovující vzorky čerstvé zeleniny byly zjištěny v maloobchodě, ve velkoobchodě a ve výrobě byl podíl nevyhovujících čerstvé zeleniny minimální. Stejně jako v předchozích letech nejčastějším nedostatkem hodnocené čerstvé zeleniny a hub bylo nedodržení minimálních požadavků na jakost (dle NK /EU) č. 543/2013) především z důvodů přítomnosti plísní a hniloby na plodech a dále se vyskytovaly otlaky na plodech zasahující do dužniny.

V případě nedostatečného označení bylo nejčastějším pochybením, že na obalu nebo v místě nabídky nebyl uveden údaj o zemi původu, dále údaj s názvem odrůdy a třídou jakosti. Častým zjištěním byl rovněž nesoulad při označení země původu na obale produktu a regálové etiketě umístěné nad tímto produktem. Často byly údaje pro spotřebitele přelepeny např. slevovou etiketou nebo údaje nebyly uvedeny v českém jazyce. V jednom případě byla zjištěna odlišná odrůda česneku, než bylo deklarováno při prodeji.

Počet kontrolovaných šarží čerstvé zeleniny a hub za rok 2015

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	15	0	129	34,1	125	0,8	26	0	295	15,3
Kořenová	15	13,3	186	43,0	136	0	32	3,1	369	22,5
Košťálová	16	0	93	26,9	115	0	10	0	234	10,7
Listová a naťová	8	0	109	14,7	52	3,8	3	0	172	10,5
Lusková	6	0	15	53,3	4	0	0	-	25	32,0
Plodová	13	0	424	30,0	333	0,9	19	10,5	789	16,8
Řapíkatá	0	-	8	75,0	3	0	0	-	11	54,5
Ostatní	4	0	12	41,7	0	-	0	-	16	31,3
Houby čerstvé	11	9,1	11	18,2	5	0	3	66,7	30	16,7
CELKEM	88	3,4	987	31,7	773	0,8	93	5,4	1 941	16,8
Původ zboží										
ČR	60	3,4	231	31,6	27	3,7	10	0	328	23,2
Třetí země	0	-	28	32,1	27	11,1	1	0	56	21,4
EU mimo ČR	25	4,0	409	23,5	497	0,4	79	2,5	1 010	10,0
Neuvedeno	3	0	319	42,3	222	0	3	100,0	547	25,2

Pramen: SZPI

Přítomnost cizorodých látek (především reziduí pesticidů, chemických prvků) byla ověřena u celkem 672 vzorků čerstvé zeleniny a hub, z nich bylo 7 vyhodnoceno jako nevyhovující.

Výsledky rozborů čerstvé zeleniny a hub z laboratoří a z hodnocení na místě za rok 2015

Zelenina	Počet analýz									
	Analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		značení	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	5	20,0	71	4,2	72	0,0	192	13,5	143	13,3
Kořenová	4	0,0	87	25,3	147	1,4	201	30,8	122	6,6
Košťálová	2	0,0	52	5,8	92	0,0	133	16,5	91	5,5
Listová a naťová	1	0,0	22	0,0	125	3,2	34	41,2	13	0,0
Lusková	1	0,0	5	0,0	11	0,0	9	66,7	2	66,7
Plodová	9	11,1	253	6,3	198	0,0	544	20,6	326	6,4
Řapíkatá	0	-	0	-	3	0,0	8	75,0	1	0,0
Ostatní	0	-	9	0,0	0	-	7	71,4	4	0,0
Houby čerstvé	1	0,0	3	66,7	24	4,2	4	50,0	2	0,0
CELKEM	23	8,7	502	9,2	672	1,0	1 132	22,5	705	7,8

Pramen: SZPI

Certifikace čerstvé zeleniny v roce 2015

V roce 2015 prováděla SZPI certifikaci čerstvého ovoce a zeleniny v souladu s požadavky nařízení Komise (EU) č. 543/2011. **Certifikace čerstvého ovoce a zeleniny je prováděna pouze při dovozu či vývozu čerstvého ovoce a zeleniny ze třetích zemí, jedná se o kontrolu shody těchto produktů s obchodními normami EU.** Inspektoři SZPI kontrolují jakost i označování produktů dle požadavků stanovených v jednotlivých obchodních normách. Osoba, která vyváží nebo dováží čerstvé ovoce a zeleninu (včetně čerstvých pěstovaných hub a skořápkových plodů) ze třetích zemí, je povinna tuto skutečnost nahlásit na příslušný inspektorát SZPI. Bez platného osvědčení o shodě není možné danou šarží propustit do volného oběhu. Vydávání osvědčení o shodě s obchodními normami pro čerstvé ovoce a zeleninu je prováděno podle zákona č. 146/2002 Sb., o SZPI ve znění pozdějších předpisů.

Při dovozu čerstvého ovoce a zeleniny určeného k přímé spotřebě bylo v roce 2015 na jednotlivé inspektoráty hlášeno celkem 64 zásilek, z toho 38 zásilek ovoce a 26 zásilek zeleniny. Inspektoři SZPI vystavili celkem 33 certifikátů (17 certifikátů vystaveno při dovozu ovoce, 16 certifikátů při dovozu zeleniny). Při vývozu čerstvého ovoce a zeleniny byla provedena kontrola shody s obchodními normami u 6 šarží, na které byly vystaveny celkem 4 certifikáty o shodě s obchodními normami pro čerstvé ovoce a zeleninu.

b) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a hub za období I. – III. čtvrtletí 2016

V uvedeném období roku 2016 bylo provedeno celkem 553 kontrol u 168 kontrolovaných osob, kdy byla ověřována jakost a správnost označení u čerstvé zeleniny a hub. Celkem bylo hodnoceno 1 558 šarží, tj. o 23 % méně v porovnání se stejným obdobím minulého roku. Z tohoto počtu nevyhovělo právním požadavkům celkem 246 šarží, tj. 20,5 %. Pokud se týká procentuálního zastoupení nevyhovujících šarží podle země původu, největší procento bylo zjištěno u produkce pocházející ze států EU (35 %), nejnižší procento (3,3 %) u produkce ze třetích zemí.

Nejvíce nedostatků bylo zjištěno u zeleniny plodové (42,3 % ze všech nevyhovujících vzorků). Vyšší procento nevyhovujících vzorků bylo zjištěno rovněž u kořenové (23,6 %) a cibulové zeleniny (11,8 %). Prakticky všechny nevyhovující vzorky byly zjištěny v maloobchodě.

Nejčastějším důvodem nevyhovujícího stavu u čerstvé zeleniny a hub bylo nedodržení minimálních požadavků na jakost, kdy většina hodnocené zeleniny vykazovala známky hniloby nebo plísní viditelných pouhým okem. Dále byly zjištěny plody s otlaky zasahujícími do dužniny nebo plody seschlé. V několika případech byla zjištěna nižší hmotnost balení, než bylo deklarováno.

Počet kontrolovaných vzorků čerstvé zeleniny a hub za I. – III. čtvrtletí roku 2016

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	2	0	88	33,0	63	0	15	0	168	17,3
Kořenová	8	0	113	51,3	97	0	9	0	227	25,6
Košťálová	3	0	66	39,0	77	0	3	0	149	17,5
Listová a naťová	3	0	73	17,8	29	0	0	-	105	12,4
Lusková	0	-	14	14,3	8	25,0	0	-	22	18,2
Plodová	5	0	264	38,3	222	1,4	8	0	499	20,8
Řapíkatá	0	-	8	87,5		0	0	-	9	77,8
Ostatní	1	0	6	16,6	1	0	1	0	9	11,1
Houby čerstvé	6	0	12	58,3	3	0	0	-	21	33,3
CELKEM	28	0	641	37,6	498	1,0	36	0	1 203	20,5
Původ zboží										
ČR	24	0	142	35,9	36	0	1	0	203	25,1
Třetí země	0	-	38	21,1	35	0	0	-	73	11,0
EU mimo ČR	4	0	288	28,8	376	0,8	34	0	702	12,3
Neuvedeno	0	-	173	57,2	51	3,9	1	0	225	44,9

Pramen: SZPI

V případě nevyhovujícího značení čerstvé zeleniny a hub bylo nejčastějším nedostatkem neuvedení země původu na obale nebo v místě nabídky, dále údaje s názvem odrůdy a třídou jakosti. Opakovaly se opět případy, kdy údaj o zemi původu, uvedený na obale produktu, neodpovídal údajům na regálové etiketě umístěné nad tímto produktem.

c) Výsledky kontroly zdravotní nezávadnosti a jakosti zpracované zeleniny v roce 2015

V roce 2015 bylo inspektory SZPI zkontrolováno celkem 376 vzorků, tj. o 11 % více než v předchozím roce. Jako nevyhovujících bylo vyhodnoceno 53 vzorků, tj. 14,1 %. Nevyhovělo 18 vzorků pocházejících z ČR, 13 vzorků původem ze zemí EU a 2 vzorky ze třetích zemí. Z hlediska jednotlivých skupin náležela k nejproblématictější skupině konzervovaná zelenina a zmrazená zelenina.

Porovnáním výsledků kontroly zdravotní nezávadnosti, jakosti a označování u vzorků kontrolovaných ve výrobě, velkoobchodech a maloobchodech lze konstatovat, že četnost závad byla prakticky pouze v maloobchodní síti.

Počet kontrolovaných vzorků zpracované zeleniny v roce 2015

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %
konzervovaná	42	2,4	77	29,9	2	0	4	75,0	125	21,6
sušená	0	-	3	0	1	0	0	-	4	0,0
upravená, chlazená	35	0	27	7,4	5	0	44	2,3	111	2,7
protlaky	6	0	14	0	0	-	0	-	20	0,0
ost. výrobky	5	20,0	7	28,6	1	0	2	0	15	20,0
zprac. houby	0	-	5	20,0	0	-	0	-	5	20,0
zmrazená	16	0	80	23,8	0	-	0	-	96	19,8
CELKEM	104	1,9	213	22,1	9	0	50	8,0	376	14,1
Původ zboží										
ČR	103	1,0	86	19,8	5	0	45	0	239	7,5
Třetí země	1	100,0	3	0	0	-	1	100,0	5	40,0
EU mimo ČR	0	-	85	14,1	4	0	1	100,0	90	14,4
Neuvedeno	0	-	39	46,2	0	-	3	66,7	42	47,6

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

Nesplnění jakostních požadavků (dle vyhlášky č. 157/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 113/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů) bylo zjištěno v překročení limitu přídatných látek – SO₂ u kysaného zelí, nedodržení hmotnosti pevného podílu u sterilovaného zelí. U vzorku zeleninových hranolek byl zjištěn nedeklarovaný alergen – lepek. Kontrolou byly zjištěny také plísně u konzervované zeleniny nebo cizí těleso (kamínek).

Častým důvodem nevyhovění byly nevhodné podmínky skladování, a to zejména vyšší teploty prostředí, než které stanovuje výrobce na obalu potravin konzervované, chlazené a zmrazené zeleniny. U zmrazené zeleniny se také vyskytovala námraza na povrchu potravin a deformace tvaru.

Při kontrole označování na obale nebo v místě nabídky nejčastěji nebyly uvedeny údaje v českém jazyce. Také chyběly konkrétní údaje o datu použitelnosti nebo minimální trvanlivosti.

d) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti zpracované zeleniny za I. – III. čtvrtletí roku 2016

V tomto období bylo inspektory SZPI provedeno celkem 138 kontrol u 94 kontrolovaných osob. Prověřeno bylo 187 vzorků zpracované zeleniny, nevyhovujících šarží bylo zjištěno 29, z toho 9 tuzemských a 9 ze zemí EU.

Porovnáním výsledků kontroly zdravotní nezávadnosti, jakosti a označování byla četnost závad nejvyšší v maloobchodní síti (82,8 % nevyhovujících vzorků).

Počet kontrolovaných vzorků zpracované zeleniny za I. – III. čtvrtletí roku 2016

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh.%	celkem	nevyh.%	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %
konzervovaná	26	11,5	30	43,3	2	100,0	0	-	58	31,0
sušená	0	-	2	50,0	0	-	0	-	2	50,0
upravená, chlazená	25	0	18	11,1	5	0	46	0	94	2,1
protlaky	7	0	5	80,0	0	-	0	-	14	28,6
ost. výrobky	1	0	3	100,0	0	-	0	-	4	75,0
zprac. houby	0	-	4	0	0	-	0	-	4	0,0
zmrazená	0	-	10	10,0	1	0	1	-	11	9,1
CELKEM	59	5,1	72	33,3	10	20,0	46	0	187	15,5
Původ zboží										
ČR	59	5,1	25	24,0	3	0	46	0	133	6,8
Třetí země	0	-	7	57,1	0	-	0	-	7	57,1
EU mimo ČR	0	-	28	25,0	4	50,0	0	-	32	28,1
Neuvedeno	0	-	12	58,3	3	0	0	-	15	46,7

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

Jakostním požadavkům nevyhověl jeden vzorek kysaného zelí, který obsahoval vyšší množství SO_2 , než je povolený limit této přídatné látky. Některé vzorky zpracované zeleniny nevyhověly při senzorické analýze (vůně, chuť). Častým důvodem nevyhovění byly nevhodné podmínky skladování, zejména vyšší teploty prostředí při skladování zmrazené a čerstvé chlazené zeleniny.

Při kontrole označování na obale bylo nejčastějším nedostatkem neuvedení údajů v českém jazyce. V několika případech datum použitelnosti nebo minimální trvanlivosti zcela chybělo nebo byla do oběhu potravina uváděna s prošlým datem spotřeby.

SVĚTOVÝ A EVROPSKÝ TRH

Produkce zeleniny v Rusku

Ministerstvo zemědělství Ruska publikovalo předběžné výsledky zemědělské výroby za rok 2016, ze kterých vyplývá, že navzdory nepříznivým vlivům dosahovaly v roce 2016 sklizně většiny základních zemědělských plodin rekordních objemů. Poněkud složitější je situace s pěstováním zeleniny. V roce 2016 zde byly postaveny skleníky o rozloze asi 160 ha, růst produkce zeleniny není však významný a má své rezervy. V nejbližších pěti letech Rusko plánuje postavit další skleníky o rozloze asi 2 tis. ha. Velkým problémem v případě zeleniny je však způsob jejího skladování, velká část produkce shnije.

Informace o převážně úspěšných výsledcích a pozitivnímu vlivu politiky náhrady dovozů jsou poněkud v kontrastu s reálnou situací na trhu potravin v Rusku, která není zatím ideální. Spotřební chování Rusů mění rostoucí ceny, zhoršená kvalita produktů a nestabilita trhu. Podle oficiální zprávy došlo za dva roky platnosti embarga ke zvýšení cen u převážné většiny hlavních potravin v průměru o 31,6 %. V dlouhodobějším porovnání se snižuje cena jen např. u brambor a cibule, avšak během zimních měsíců se ceny zeleniny i ovoce velmi výrazně zvyšují.

Vývoj ploch cibule v Evropě v roce 2016

V posledních letech plochy cibule rostou ve většině evropských zemí. Ne každý rok to však vede k vyšším výnosům, např. kvůli vysokým teplotám a suchu v roce 2015 vykazovaly země převážně malé výnosy. Ceny se však v porovnání s rokem 2014 pohybovaly na vyšší úrovni.

V roce 2016 se očekává sklizeň cibule okolo 6 mil. t, v meziročním srovnání se jedná o 9% zvýšení. Jednotlivé země EU vykazují rozdílné tendence. Dvě největší producentské země cibule, tj. Nizozemsko a Španělsko, očekávají zvýšení produkce, Španělsko o 31 % na 1,5 mil. t, Nizozemsko o 1 % na 1,2 mil. t. Plochy cibule se v Nizozemsku od roku 2000 zvyšují, v roce 2009 činily 26 000 ha, v roce 2016 již dosahují 32 900 ha. Většinu vypěstované cibule Nizozemsko vyváží a řadí se tak k jejím významným vývozcům. V minulých letech vyváželo cibuli zejména do Ruska. Po vyhlášení ruského embarga se přeorientovalo na vývoz do zemí západní Afriky a Brazílie. Nizozemsko čelí konkurenci zejména ze strany Španělska, kde se pěstební plochy cibule zvýšily téměř o 3 % na 24 168 ha, a které se také snaží uplatnit cibuli na mimoevropských trzích.

Produkce zeleniny v zemích EU (mil. t)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 (odhad)
EU 15	51,7	51,3	53,5	52,2	51,6	50,8	50,4	51,8	51,0
EU 13	11,5	11,6	11,9	10,3	11,0	10,9	10,4	10,5	9,6
EU 28	63,2	62,9	65,4	62,5	62,6	61,7	60,8	62,3	60,6

Pramen: Rynek owoców i warzyw, Polska 2015

Zahraniční obchod EU s čerstvou zeleninou (tis. t)

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	I-IV/2014	I-VI/2015
Export	12 985	12 865	13 569	14 323	14 917	8 598	8 578
vnitřní	11 345	11 952	11 737	12 194	12 888	7 500	7 600
vnější	1 640	913	1 832	2 038	2 029	1 089	978
Hlavní exportéři							
Španělsko	3 423	3 879	3 972	4 150	4 140	2 631	2 657
Nizozemsko	3 903	3 868	3 837	4 007	2 895	2 044	1 938
Import	13 670	13 998	14 047	14 708	14 981	8 450	8 370
vnitřní	11 738	12 087	12 297	12 882	13 111	7 205	7 185
vnější	1 932	1 911	1 750	1 826	1 870	1 245	1 185
Hlavní importéři							
Německo	3 122	979	3 203	3 269	3 489	1 972	1 852
Velká Británie	1 616	1 655	1 663	1 695	1 727	933	898

Pramen: Rynek owoców i warzyw, Polsko 2015

Produkce zeleniny v Polsku

Podle prvních odhadů se v roce 2016 očekává vyšší produkce polní zeleniny oproti nízké sklizni roku 2015 vzhledem k příznivému počasí v průběhu roku 2016. Na jaře panovaly obavy ohledně sucha, během léta byl však dostatek srážek a příznivé letní teploty, které napomohly k dobrému vývoji porostů zeleniny. Sklizeň by měla dosáhnout 4,4 mil. t, tj. nárůst meziročně o 17 %. Očekává se zvýšení produkce všech hlavních druhů zeleniny, největší u květáku (+22 %), okurek (+19 %), hlávkového zelí (+17 %), červené řepy (+17 %), mrkve (+16 %) a cibule (+15 %).

Produkce zeleniny na Slovensku

V roce 2015 se z 28,6 tis. ha ploch (včetně dopočtu domácností) sklidilo 309,8 tis. t zeleniny, tj. 5% meziroční pokles. Výměra krytých ploch pro pěstování zeleniny se meziročně výrazně snížila z 122,6 ha na 88,9 ha, přičemž produkce zeleniny s 5% poklesem dosáhla 11,1 tis. t. Celkový dovoz čerstvé zeleniny v roce 2015 se meziročně mírně zvýšil na 258,1 tis. t, největší podíl na dovozu mělo zelí, kapusta, květák, mrkev, rajčata a melouny, a to zejména z Polska, Nizozemska, Itálie, Španělska, Německa a ČR.

Vývoz čerstvé zeleniny ze SR zaznamenal v roce 2015 výrazný nárůst o 53,4 % a dosáhl 58,7 tis. t, přičemž největší objemy směřovaly do ČR, Maďarska a Rakouska. Záporná hodnota salda zahraničního obchodu meziročně poklesla o 8,4 % na 43,5 mil. €.

PĚSTOVÁNÍ ZELENINY V ČR

Zima 2014/2015 byla mírná a celkově příznivá, jarní počasí bylo slunečné, avšak doprovázené poměrně silnými větry a nižšími teplotami. V důsledku toho museli pěstitelé zakrývat založené porosty netkanou textilií. Duben byl ve znamení dešťů a četných vichřic. V průběhu května se začal sortiment sklizených druhů rozšiřovat; sklízely se saláty, ředkvičky, košťálová zelenina, česnek na zeleno, špenát, celer a první prostory rané mrkve.

Léto roku 2015 však bylo extrémně suché, prakticky bez významných dešťových srážek. Rostliny v důsledku panujících vysokých teplot nerostly ani na zavlažovaných pozemcích, ve většině případů zavlažování nemohlo zcela pokrýt vláhvový deficit. Začaly se objevovat různé anomálie, zelenina vytvářela různé specifické deformace, čímž byla značně snížena její kvalita a prodejnost. Některé druhy zeleniny (hlávkové zelí, celer bulvový) nedorostly ani do sklizňové velikosti a byly proto zaorány. Sucho se prolínalo celou pěstitelskou sezónou, v některých lokalitách byla nízká zásoba vody v rybnících a v řekách a hrozilo omezení jejího čerpání pro závlahu. Nejvíce byli suchem postiženi pěstitelé v oblastech severní Moravy a Hradce Králové.

Celková sklizeň zeleniny v roce 2015 se řadí spíše k podprůměrným. V porovnání s vysokou sklizní roku 2014 došlo vlivem extrémního sucha k poklesu produkce o 16 % na 247,2 tis. t. Nejvíce se meziročně snížila produkce hlávkového zelí, hrášku, cibule, mrkve, rajčat a celeru.

V roce 2016 vlivem celkem příznivého průběhu počasí a také rozšířením pěstebních ploch o 9 % na 14,5 tis. ha se zvýšila i celková sklizeň zeleniny o 21 % a dosáhla 298,6 tis. t. k výraznému nárůstu ploch došlo zejména u hrachu dřeňového, rajčat, hlávkového zelí a okurek nakládaček. Produkce zeleniny se zvýšila téměř u všech sledovaných druhů, kromě kedluben, květáku, hlávkového salátu a póru.

Vývoj osevních ploch konzumní zeleniny v ČR (ha)

Zelenina	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celer	296	294	334	186	270	306	294	335
Cibule	1 732	1 832	1 830	1 515	1 527	1 730	1 581	1 545
Česnek	56	67	82	164	181	232	236	233
Hrách dřeňový	973	1 020	993	1 034	1 178	1 103	923	1 113
Kapusta	156	118	177	117	91	109	107	108
Kedlubny	147	180	192	80	183	154	173	199
Květák	317	316	362	358	265	279	303	248
Mrkev	603	638	688	547	597	691	721	805
Okurky nakládačky	331	296	268	263	224	263	339	411
Okurky salátové	131	118	99	54	62	90	34	45
Petržel	190	244	231	180	186	271	247	368
Pórek	-	-	11	7	12	12	6	4
Rajčata	442	389	409	381	309	282	196	339
Ředkvičky	-	-	242	42	156	252	204	287
Salát hlávkový	-	-	182	139	173	176	142	152
Zelí hlávkové*	1 088	1 077	1 462	1 200	1 096	1 139	1 130	1 214
Ostatní zelenina	2 378	1 995	2 028	2 073	2 047	2 122	2 556	2 795
Zelenina celkem	8 838	8 583	9 591	8 340	8 557	9 211	9 192	10 202

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje vždy k 31. 5. příslušného roku, údaje bez dopočtu sektoru domácností obyvatelstva,

* součet osevních ploch zelí hlávkového bílého a červeného

Sklizňová plocha zeleniny v ČR (ha)

Zelenina/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celer	479	321	400	441	424	471
Cibule	2 340	1 993	1 986	2 205	2 039	2 025
Česnek	290	359	368	425	422	428
Hrách dřeňový	1 219	1 246	1 381	1 313	1 126	1 325
Kapusta	227	163	136	155	151	155
Kedlubny	436	308	402	381	392	428
Květák a brokolice	416	409	314	329	352	299
Mrkev	1 076	911	946	1 053	1 070	1 170
Okurky nakládačky	1 067	1 012	942	1 048	1 056	1 163
Okurky salátové	366	304	301	297	273	296
Petržel	425	362	360	452	421	551
Pór	25	20	24	25	18	17
Rajčata	1 131	1 058	958	955	845	1 019
Ředkvičky	265	239	176	273	224	308
Salát hlávkový	245	198	230	235	199	211
Zelí hlávkové	1 602	1 331	1 222	1 269	1 256	1 346
Ostatní zelenina	2 498	2 337	2 469	2 559	2 987	3 237
Zelenina celkem	14 108	12 571	12 615	13 415	13 246	14 451

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené, údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Cellková sklizeň zeleniny v ČR (t)

Zelenina/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celer	9 410	6 997	11 172	11 619	9 937	13 917
Cibule	54 311	40 018	40 309	46 238	33 220	51 049
Česnek	1 530	1 272	1 792	1 856	1 629	1 769
Hrách dřeňový	4 588	3 590	4 367	6 319	4 750	5 120
Kapusta	4 043	2 906	2 115	3 018	2 653	2 595
Kedlubny	6 838	5 344	7 256	5 821	6 942	5 928
Květák a brokolice	6 068	4 655	4 499	4 525	4 236	3 156
Mrkev	33 205	28 378	31 151	35 831	31 573	35 262
Okurky nakládačky	16 130	13 849	17 615	23 287	23 884	27 033
Okurky salátové	9 229	7 621	7 489	9 977	9 197	9 397
Petržel	5 708	4 504	4 682	6 383	5 842	9 199
Pór	345	278	339	433	322	290
Rajčata	28 536	25 740	19 866	24 003	19 583	31 108
Ředkvičky	2 848	1 338	605	2 252	2 591	5 287
Salát hlávkový	2 024	1 869	2 302	2 711	6 399	2 984
Zelí hlávkové	62 874	53 565	46 256	60 056	45 053	54 257
Ostatní zelenina	29 915	30 949	37 878	49 911	39 344	40 273
Zelenina celkem	277 602	232 873	239 693	294 240	247 155	298 624

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Průměrný hektarový výnos v ČR (ha/t)

Zelenina/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celer	19,64	21,79	27,93	26,33	23,45	29,55
Cibule	23,21	20,08	20,29	20,97	16,29	25,20
Česnek	5,28	3,54	4,87	4,37	3,86	4,13
Hrách dřeňový	3,76	2,88	3,16	4,81	4,22	3,86
Kapusta	17,81	17,78	15,50	19,48	17,55	16,76
Kedlubny	15,68	17,34	18,04	15,26	17,69	13,86
Květák a brokolice	14,60	11,39	14,35	13,74	12,03	10,57
Mrkev	30,85	31,14	32,92	34,04	29,51	30,14
Okurky nakládačky	15,11	13,68	18,70	22,22	22,63	23,24
Okurky salátové	25,20	25,03	24,85	33,54	33,64	31,72
Petržel	13,44	12,43	13,00	14,12	13,89	16,68
Pór	13,92	13,89	14,03	17,57	18,17	16,72
Rajčata	25,23	24,34	20,73	25,15	23,18	30,52
Ředkvičky	10,77	5,60	3,44	8,26	11,58	17,19
Salát hlávkový	8,26	9,45	10,01	11,53	32,16	14,16
Zelí hlávkové	39,24	40,25	37,86	47,31	35,87	40,31

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené; údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Vývoj pěstování zeleniny v průběhu roku 2016

Porosty ozimých druhů zeleniny byly založeny do optimálních podmínek. Zima byla mírná, tudíž nedošlo k vymrznutí porostů a ty dobře přezimovaly. Vzhledem k suchému počasí a nízké úrodě v roce 2015 nebyly sklady zcela zaplněny a zboží z nich se vyprodalo cca do konce března. Od začátku března 2016 pěstitelé začali vysévat první rané porosty ředkviček, mrkve, petržele, cibule, hrachu atd., vysazovali saláty a košťálovou zeleninu. Počasí bylo příznivé pro zakládání i růst porostů. Začátkem dubna se v obchodech objevovala první raná zelenina z fóliových krytů a následně začala i sklizeň rychlené polní zeleniny z nakrytých ploch. Sklízely se saláty, ředkvičky, lahůdková cibulka a ozimý špenát.

V průběhu května se spektrum sklizených druhů postupně rozšiřovalo. Porosty v některých oblastech poškodily kroupy a v důsledku sucha bylo nutné intenzivně zavlažovat. V červnu již byla sklizeň zeleniny v plném proudu, koncem tohoto měsíce se začala sklízet i první plodová zelenina z polních porostů. Srážky v průběhu července byly optimálně rozloženy, což příznivě ovlivnilo růst a vývoj rostlin. První polovina srpna byla deštivá a chladná, což vytvořilo příznivé podmínky pro růst plísňe na polních okurkách. Koncem měsíce se situace zlepšila, porosty plodové zeleniny však již výnosovou ztrátu nedohaly. Občasné deštivé přeháňky v závěru pěstitelské sezóny umožnily částečně dorůst i zelenině v oblastech bez možnosti doplňkové závlahy.

Na některých druzích zeleniny se v letním období více vyskytovaly houbové choroby, se škůdci naopak nebyly významné problémy. Problémy s houbovými chorobami byly zejména na cibuli, nati mrkve a petržele, objevovala se septorióza na celeru. Po dozrání porostů řepky přelétali škůdci z řepky (mšice, molice) na košťálovou zeleninu.

Košťálová zelenina

Výsadba košťálové zeleniny začala v polovině března. Pro výsadbu i pro vývoj raných porostů byly dobré podmínky. První sklizeň kedlubnů začala od poloviny května, následně začala i sklizeň kapusty, hlávkového zelí a květáku. V roce 2016 se opět projevil nižší zájem o rané hlávkové zelí. Z důvodu konkurence jiných zelenin na trhu je patrný ústup zájmu spotřebitelů od čerstvých zelných salátů. Pozitivní vliv na vývoj porostů mělo chladnější a vlhčí počasí v květnu a v červnu – košťáloviny měly optimální podmínky pro vývoj, kvalita produkce byla na dobré úrovni. V letním období byly zejména ve východních Čechách nižší úhrny srážek, proto nebyla předpokládaná sklizeň na nezavlažovaných pozemcích na tak dobré úrovni, jako sklizeň z ploch pod závlahou. Odbyt probíhal standardním způsobem, ale výkupní ceny postupně klesaly.

Začátkem sezóny byl standardní výskyt škůdců, v teplejším období od konce června byl enormní tlak dřepčičků, krytonosců a květilky, abnormální byl výskyt západníčka amerického. Již několik sezón po sobě se v hojně míře vyskytuje molice vlašovičnicková, která při podcenění chemické ochrany způsobuje značné problémy zejména v porostech kapusty, květáku a hlávkového zelí. Po sklizni řepky škůdci migrovali na košťálovou zeleninu. Z chorob byla největším problémem alternariová skvrnitost listů, která se každoročně opakuje. Fungicidní ošetření nebylo v průběhu sezóny nutné, až na závěr vegetace, kvůli vyššímu tlaku houbových chorob v důsledku deštivého počasí.

Cibulová zelenina

Přezimování **ozimé cibule** proběhlo bezproblémově, zima byla bez mrazů s nižším úhrnem srážek, takže na jaře bylo nutné včasné přihnojení a závlaha. Po zbytek vegetace byly optimální vláhové a teplotní podmínky, které pozitivně ovlivnily kvalitu a výši sklizně. Některé porosty byly poškozeny kroupami. Porosty **jarní cibule** byly založeny do optimálních podmínek. Rovnoměrně rozložené srážky zásobovaly porosty i v průběhu vegetace (až na východní Čechy, kde nepršelo téměř vůbec). Deštivé počasí v období tvorby cibulí a sklizně bylo příčinou vyššího tlaku plísňe cibulové, která likvidovala listovou hmotu potřebnou pro tvorbu cibulí. Výnosy byly na dobré úrovni, kromě oblastí s nižšími srážkovými úhrny a bez závlah. Kvalita porostů **svazkové cibule** byla na velice dobré úrovni, větší problém byl s tršněnkami. Vyšší nabídka této komodity na trhu měla vliv na její horší prodejnost.

Vzhledem k vysokým podzimním teplotám se muselo s výsadbou **česneku** čekat až na začátek listopadu 2015, až se půda ochladí. Vzhledem k absenci sněhové pokrývky bylo nutné v rizikových oblastech v průběhu ledna porosty chránit netkanou textilí. Na jaře a v létě byly srážky optimálně rozložené, sklizeň proběhla v suchých podmínkách, takže se česnekové cibule nemusely dosušet a jejich skladovatelnost je velice dobrá. V oblasti jižní Moravy (Uherské Hradiště, Dolní Němčí) bylo vodních srážek nedostatek, proto zde byl na nezavlažovaných pozemcích nízký výnos s drobnými cibulemi.

Kořenová zelenina

Porosty **mrkve a petržele** byly na jaře založeny do optimálních podmínek. Vzhledem ke studenému jaru porosty opožděně vzházely, zejména letní odrůdy mrkve. Koncem léta a začátkem podzimu byl díky vyšší vzdušné vlhkosti problém s chorobami (alternariová skvrnitost a padlí). V některých oblastech stále přetrvává problém s háďátky a s drátovci. Výnosy i kvalita sklizené produkce byly velice dobré.

V průběhu celé sezóny se vyskytovaly problémy s odbytem, kdy vlivem vyšší nabídky na trhu klesly ceny, odbyt zejména mrkve komplikoval také dovoz levného zboží z Polska.

Dobré podmínky panovaly i pro vývoj porostů **celeru**, pouze u velmi raných výsadb byl problém s vybíháním do květu. Při nezvládnuté ochraně se od srpna vyskytovala septorióza na listech.

Listová zelenina

Saláty jsou velice perspektivní odvětví zelinářské výroby. V současné době razantně ustupuje zájem o **salát hlávkový**, zatímco zájem o ledový salát je stabilní. Roste poptávka po **římském salátu a salátu little gem**, které se v restauracích přidávají do pokrmu „salát César“. Populární je i salát **Salanova**.

První výsadby začaly od poloviny března, porosty bylo však nutné zakrýt netkanou textilií. Sázel se veškerý sortiment salátů. Vlaha a teploty byly dostatečné, ale přesto se zavlažovalo. V druhé polovině dubna začaly první sklizně, hlávkový salát se začal sklízet koncem dubna a ledový začátkem května. Následovaly další postupné výsadby, vysazovalo se až do poloviny srpna. V červnu panovalo chladnější a vlhké počasí, což bylo optimální pro vývoj porostů. To se změnilo v červenci s nástupem vyšších teplot, což mělo vliv na rychlý vývoj porostů a pokles kvality. Velice teplé září urychlilo vývoj porostů a dřívější nástup sklizní – proto u salátů skončila sklizeň dříve.

Největší tlak plísňě salátové byl v měsících srpen a září. V teplém září byl zvýšený výskyt mšic a housenek různých druhů mūr.

Plodová zelenina

Nejvyšších výnosů plodové zeleniny je dosahováno u porostů zavlažovaných pomocí kapkové závlahy. Tato technologie zavlažování s možností přihojení je významným stabilizačním faktorem při pěstování polních paprik, okurek, rajčat atd.

Výsadba **paprik** začala ve standardním termínu. Pěstitelům, kteří vysadili papriky předčasně, mráz v poslední dekádě dubna způsobil výrazné poškození, což ovlivnilo výši sklizní. Teplotně byl pro papriku rok průměrný. Výskyt chorob a škůdců byl nízký. V období prázdnin a dovolených nastal přetlak produkce a odbyt byl problematický. Díky příznivému vývoji počasí se paprika v dobré kvalitě sklízela i v první dekádě září. Letošní podmínky vyhovovaly více bílým odrudám, dobrý výnos byl i u červené papriky kapie.

Porosty **okurek** byly založeny za dobrých podmínek v agrotechnickém termínu. V průběhu července dosahovaly sklizně výborné úrovně. Nástupem deštivého a chladného období se vytvořily optimální podmínky pro vyšší výskyt plísňě okurkové a bakterióz. V teplém září začaly porosty mírně regenerovat, ale již nebyly v takové kondici a výpadek v produkci již nedohrnaly.

Tato sezóna měla příznivý vliv na vývoj a výnos **cukrové kukuřice**. Narostly velké klasy s velkým počtem řad. Výnos v klasech dosahoval 20,5 t/ha a v zrnu 7 t/ha. V průběhu vegetace nebyl problém se škůdci ani s chorobami.

Letošní sezóna byla velice úspěšná pro pěstování **rajčat pro průmyslové zpracování**. Založení porostů proběhlo v agrotechnickém termínu do optimálních podmínek. V průběhu sezóny byly rovnoměrně zásobeny srážkami. Výskyt škůdců byl standardní, pěstitelé zaznamenali pouze vyšší tlak plísňě bramborové. Slunečný závěr sezóny měl příznivý dopad na výnos a refrakci. Výnos se na zavlažovaných pozemcích pohyboval od 65 – 80 t/ha. Zpracovatelé měli o produkci zájem a zpracovali veškeré sklizené množství rajčat.

Lusková zelenina

Všechny výsevy **zahradního hrášku** byly provedeny do optimálních půdních podmínek. Rozložení teplot a srážek v průběhu vegetace bylo příznivé, porosty dosahovaly průměrných výnosů. Jako perspektivní se ukazují tzv. úponkaté odrůdy hrachu, které dávají vyšší výnos a jsou méně náchylné k polehání. Pěstitelům na Litoměřicku způsobily významné škody kroupy, což mělo dopad na kvalitu lusků z důvodu vyššího výskytu bakteriálních a houbových chorob. Pěstování **fazolových lusků** je na ústupu z důvodu nezájmu spotřebitelů.

Struktura zelinářských podniků

Struktura zelinářských podniků podléhá průběžným změnám. Vývoj vedl ke koncentraci produkce zeleniny u větších výrobců a k ukončení činnosti menších, kteří nejsou napojeni na mezinárodní obchodní řetězce a ekonomicky se propadají.

Struktura pěstitelů tržní zeleniny v ČR

Rozsah pěstování (ha)	Počet pěstitelů					Pěstební plocha (ha)				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
100,1 – a více	19	20	21	21	29	5 301	4 687	5 217	5 262	5 895
50,1 – 100	20	21	20	20	17	1 435	1 320	1 481	1 115	1 301
30,1 – 50	21	19	19	21	24	1 085	980	1 095	865	906
20,1 – 30	23	24	23	23	15	382	353	401	430	450
10,1 – 20	44	46	45	43	48	545	458	524	617	688
5,1 – 10	45	42	43	57	55	225	223	254	366	399
1 – 5	77	75	75	143	134	123	156	178	320	349
ostatní	220	219	217	170	180	75	115	113	150	160
CELKEM	469	466	463	498	502	9 171	8 292	9 263	9 125	10 148

Pramen: ZUČM

Větší pěstitelé jsou většinou specializovaní na produkci určitých druhů zeleniny, mají nakoupenou speciální mechanizaci, někteří na svých farmách vybudovali moderní skladovací prostory a mají větší produktivitu práce. Drobní pěstitelé se většinou specializují na prodej ze dvora a na běžných a farmářských tržnicích, případně se snaží realizovat dnes velmi propagovaný systém „zeleninových bedýnek“. Některé větší farmy také prodávají část své produkce přímo z farmářských prodejen.

Samozásobení domácností zeleninou

V obchodech a na farmářských tržnicích je téměř celoročně k dostání široký sortiment zeleninových druhů, a proto nemají rodiny potřebu zeleninu na svých zahrádkách pěstovat. Pěstování zeleniny pro vlastní potřebu je rozšířeno zejména na vesnicích a v okolí menších měst. V důsledku skandálů a mediálních kauz s nekvalitními a zdravotně závadnými potravinami se některé domácnosti začínají postupně vracet k pěstování vlastní zeleniny. Tento trend ovšem narůstá velice pozvolna, protože plochy, na kterých byly dříve zeleninové záhony, jsou nyní využívány k rekreačním účelům.

Dle odhadů Zelinářské unie Čech a Moravy bylo v roce 2016 cca 13,5 % z celkové produkce vypěstované zeleniny určeno pro vlastní spotřebu. Samozásobitelsky produkuje čerstvou zeleninu asi 236 tisíc domácností s průměrnou pěstební plochou pohybující se okolo 50 m², což představuje celkovou plochu cca 1 180 ha.

Struktura prodeje a odbytu pěstované čerstvé zeleniny od profesionálních pěstitelů v ČR v roce 2016

Supermarketům a hypermarketům	Všechny nadnárodní řetězce, tuzemské supermarkety (včetně odbytových družstev/sdružení producentů)	Podíl 78 %
Velkoobchodům	Včetně jejich dalších dodávek do supermarketů a hypermarketů, export (včetně odbytových družstev/sdružení producentů)	Podíl 8%
Na zpracování	Konzervárny, zelárny, mrazárny, sušárny apod. (včetně odbytových družstev/sdružení producentů)	Podíl 10 %
Ostatní	Vlastní export, hotely a restaurace, ZOO, přímý prodej „ze dvora“ zákazníkům, farmářské tržnice, místním výkupům, vlastní spotřeba, ztráty, apod.	Podíl 4 %

Pramen: ZUČM

Struktura prodeje zeleniny má stabilní charakter. Většina pěstitelů si již našla svá stálá odbytiště. Větší pěstitelé se orientují na prodej do supermarketů a hypermarketů, případně do velkoobchodů. Část produkce je dodána zpracovatelským závodům. To je ovlivněno zejména jejich vzdáleností od pěstitele. Menší pěstitelé prodávají svoji produkci ze dvora, na tržnicích, dodávají přímo do restaurací, hotelů atd. Na trh se snaží prorazit také pěstováním specifických zeleninových druhů, jako jsou např. cherry rajčata a speciální druhy pálivých paprik, balenými a hrnkovými bylinkami apod.

Rychlírenství zeleniny

Pěstování zeleniny ve sklenících a fóliovnících v ČR má stabilní charakter. Pěstitelé v našich podmínkách mají vysoké náklady na vytápění a se svou ranou produkcí, která je velice náročná na ruční práci, jen těžko konkurují produkci dovážené z jižních států Evropy. Plodová zelenina, která se pod krytými plochami pěstuje, je velice citlivá na mechanické poškození při manipulaci. Aby tyto druhy překonaly dalekou cestu, např. ze Španělska, Itálie atd., je nutné vybrat odrůdy s pevnou slupkou, které jsou sklizeny nezralé a dozrávají v průběhu přepravy a skladování. Chutňové vlastnosti takovýchto plodů jsou velice mdlé. To je výzva pro tuzemské pěstitele, kteří začínají pěstovat kvalitní chutné odrůdy, za které jsou zákazníci ochotni zaplatit i vyšší ceny.

Vzhledem k vypisovaným dotačním podporám v rámci Programu rozvoje venkova a avizované podpoře zelinářského sektoru začíná firma Jižní Morava, a. s. obnovovat svůj skleníkový areál. Byl postaven nový skleníkový provoz na pěstování rajčat v Haňovicích u Litovle o rozloze 3 ha a připravují se i další projekty. Tyto nové provozy se budou soustředit na pěstování chuťově výrazných a nutričně hodnotných odrůd rajčat. Vybudování těchto provozů pomůže zvýšit potravinovou soběstačnost v pěstování rajčat v ČR.

Ve srovnání s rokem 2015 se pěstební plocha krytých ploch zvýšila o 3 ha a dosahuje 53 ha. Rajčata se zde pěstují na 24 ha, papriky na 6 ha, okurky na 6 ha, kedlubny na 2 ha, saláty na 4 ha a zeleninová sadba na 11 ha.

Tržní produkce zeleniny

V ČR nejsou statisticky sledovány plochy s produkcí zeleniny tržních a netržních pěstitelů. Údaje o rozsahu a objemu produkce tržní zeleniny obsahují i údaje o pěstování zelenin v následných sledcích. Informace v následující tabulce jsou výsledkem šetření ZUČM. V roce 2015 bylo oseto 9 125 ha, ze kterých bylo sklizeno celkem 2 11,3 tis. t tržní zeleniny, což je meziroční pokles o 14 % z důvodu extrémního sucha a vysokých teplot, které v tomto roce panovaly.

V roce 2016 vzrostly osevní plochy tržní zeleniny o 11 % na 10 148 ha a produkce se odhaduje na 277,6 tis. ha (tj. meziroční nárůst o 31 %).

Přehled o tržní produkci zeleniny v ČR

Druh zeleniny	2014		2015		2016	
	ha	tuny	ha	tuny	ha	tuny
Brokolice ¹⁾	47	423	22	176	15	120
Celer	312	8 424	318	6 678	334	8 350
Cibule	1 580	45 820	1 536	30 720	1 602	44 856
Česnek	222	1 554	151	906	183	1 098
Fazolové lusky	77	616	21	168	21	168
Hrách zahradní	1 220	6 100	889	4 445	1 278	6 390
Chřest	110	990	143	1 287	155	1 395
Kapusta hlávková ¹⁾	101	2 525	93	1 860	96	2 208
Kedlubny ¹⁾	151	4 530	173	3 633	184	4 048
Kukuřice cukrová	332	5 312	585	9 360	567	9 072
Květák ¹⁾	184	2 944	269	2 690	211	3 376
Mrkev	588	22 932	668	22 044	833	29 155
Okurky nakládačky	230	9 660	270	10 800	274	17 810
Okurky salátové	65	2 340	31	930	33	1 155
Paprika	233	9 320	333	13 320	322	14 490
Pastinák	25	450	16	240	13	221
Petržel	250	4 250	284	4 260	305	4 880
Pór	9	207	2	40	2	40
Rajčata	502	20 582	190	6 650	316	12 008
Ředkvička ¹⁾	266	5 320	323	6 460	341	6 820
Řepa salátová	115	3 680	123	3 444	162	4 860
Saláty i barevné ¹⁾	750	15 000	567	10 206	581	10 458
Špenát ¹⁾	466	7 456	456	6 840	475	7 125
Zelí hlávkové bílé a červené	1 097	58 529	1 028	41 120	1 139	59 228
Zelí pekingské ¹⁾	65	1 430	73	1 460	53	1 166
Zelenina ostatní (vč. tykve olejné)	266	5 054	(*1 988)	(*78 652)	-	-
-zelenina ostatní	-	-	31	372	83	1 411
Tykve	-	-	530	21 200	570	25 650
Celkem	9 263	245 448	9 125	211 309	10 148	277 558

Pramen: ZUČM

Poznámka: ¹⁾ plodinu je možné pěstovat i jako druhý sled; * odhady tykve olejné

Plocha i produkce ředkvičky převyšují údaje od ČSÚ, které provádí šetření v době, kdy ještě nemají pěstitelé vysety všechny sledy.

Tržní produkce - tj. zboží, které se odbytuje do obchodní sítě nebo pro zpracovatelský průmysl

Dříve se výměra **tykve olejné** jakožto plodiny na získávání semen v rámci statistického šetření sektoru zeleniny nezjišťovala. V roce 2015 se do tabulky zařadila, protože z důvodu zavedení podpory v rámci „Dobrovolné podpory vázané na produkci“, tzv. citlivé komodity, požádali její pěstitelé o tuto podporu, avšak upřesněním **NV č. 50/2015 Sb.** byl tento druh tykve z podpor na produkci zeleninových druhů vyloučen.

Produkce tržní zeleniny se na celkovém objemu sklizené zeleniny v ČR v roce 2014 podílela 83 %, v roce 2015 došlo ke zvýšení na 85 % a v roce 2016 dokonce na 93 %. Údaje o produkci zeleniny ve výše uvedené tabulce jsou uvedeny podle reálně dosahovaných výnosů, které jsou vyšší než průměrné výnosy udávané ČSÚ.

Finanční vyjádření sklizně zeleniny

I přesto, že v roce 2015 produkce tržní zeleniny meziročně klesla o 14 %, celkové tržby zaznamenaly nárůst o 6 % a dosáhly 2,44 mld. Kč. K tomuto zvýšení celkových tržeb došlo vlivem zvýšení odbytových cen (cen zemědělských výrobců) u převážně většiny zeleninových druhů.

Porovnání finančního vyjádření tržní produkce zeleniny v ČR v letech 2012 – 2015 uvádí tabulka v příloze č. 2 této zprávy.

Trendy v pěstování zeleniny ve vztahu k potřebám trhu

V pěstování a prodeji zeleniny se dlouhodobě rozvíjí několik základních trendů. Domácnosti z časových důvodů méně vaří ze základních surovin, proto roste spotřeba různých polotovarů – polévkových směsí, mražených směsí, předpřipravených salátů. Z tohoto důvodu se snižuje spotřeba zelenin časově náročných na kuchyňskou úpravu (např. zelí hlávkové, celer, kapusta, pór a červená řepa). Stoupá spotřeba druhů, které se nemusí dlouho kuchyňsky upravovat, případně je lze ihned konzumovat (např. rajčata, papriky, okurky, ředkvičky, listové saláty).

Zákazník rovněž preferuje zeleninu menších rozměrů, aby ji mohl spotřebovat jednorázově a nemusel ji skladovat např. rozkrojené zelí. Z hlediska rychlosti kuchyňské přípravy jsou zajímavé také různé druhy salátů, např. salát typu Salanova. V zahraničí se rovněž rozvíjí pěstování salátů na hydroponii. V posledních letech rovněž stoupá produkce a spotřeba různých druhů dýní a tykví. Velice populární je dýně Hokkaido, Halloweenké velkoplodé dýně jsou v podzimním období používány na vyřezávání masek. Cukety se používají na zvláčnění pečiva a na grilování v letních měsících. Z kulinářského hlediska stojí za zmínku také špagetová dýně, která se po uvaření rozpadne na nudličky (špagety). Ty lze dále kuchyňsky zpracovat a podávat například jako přílohu k jídlům.

Klesá zájem o rajčata „bez chuti“ dovezená z jižních států Evropy a z Afriky a pěstitelé v ČR začínají ve fóliových krytech pěstovat chuťově výrazné odrůdy rajčat různých tvarů a velikostí. V současné době probíhá postupná rekonstrukce skleníkového areálu v Tvrdonicích na jižní Moravě, byl postaven nový skleníkový areál v Haňovicích u Litovle a připravují se i další projekty. V poslední době roste také obliba různých odrůd pálivých mini paprik. Z důvodu udržení kvality a hygieny se již praní a balení zeleniny stalo standardem. Zejména díky pořadům o vaření roste zájem také o balené bylinky, případně o hrnkové bylinky, které lze v domácnosti úspěšně pěstovat za oknem.

Postupně se vyvíjí i systém balení. Začaly se distribuovat nové skládací přepravky, které se po použití umyjí, vydesinfikují a složené dodají pěstiteli. Tato služba je velice propracovaná, problémem je vysoká cena za zapůjčení obalů. Zelenina je balena i do jednorázových papírových kartonů. To lze ale považovat za plýtvání přírodními zdroji.

Zákazníci již nechtějí kupovat anonymní potraviny, zajímají se o jejich původ. Z těchto důvodů jsou zaváděny různé certifikační systémy, které umožňují přesně dohledat původ potravin. Řada obchodních řetězců marketingově využívá i smluvní partnerství se svými dodavateli.

Žádána je zelenina vypěstovaná v systému integrované produkce – pěstitel hospodaří dle nejnovějších metod správné zemědělské praxe. Tento systém je šetrný k životnímu prostředí a produkuje zdravější potraviny. V posledních letech se značně rozvíjí prodej zeleniny ze dvora nebo ve farmářských prodejnách a prodej prostřednictvím tzv. farmářských bedýnek. Rozvoji propagace pěstitelů pomáhají některé internetové servery – např. NALOK, Najdi si svého farmáře, Mistři řemesel atd. V rámci programu „Ovoce a zelenina do škol“ je snaha o rozvinutí a upevnění zdravých stravovacích návyků školních dětí.

INTEGROVANÁ PRODUKCE ZELENINY V ČR

Integrovaná produkce zeleniny je ekonomická produkce zeleniny vysoké kvality při uplatnění ekologicky přijatelných metod pěstování a minimalizace nežádoucích vedlejších účinků agrochemikálií při jejich používání. Klade důraz na zvýšení ochrany životního prostředí a lidského zdraví. Pěstitelé postupují podle Pravidel pro integrovaný systém pěstování zeleniny (IPZ), dodržují metody správné zemědělské praxe, preventivní metody a metody signalizace, které umožní odhalení škodlivého činitele v porostu a následné cílené naplánování ochranného zásahu.

Svaz pro integrovaný systém pěstování zeleniny (Svaz pro IPZ), který je součástí Zelinářské unie Čech a Moravy (ZUČM), byl založen v roce 2005 jako dobrovolné sdružení pěstitelů. V tomto roce se začala zelenina pěstovat dle stanovených pravidel pro IPZ na 3 437 ha. V roce 2007 se zelenina v systému IPZ pěstovala již na 4 572 ha a po splnění podmínek dvouletého přechodného období dostali první pěstitelé právo označovat svou kvalitní produkci ochrannou známkou IPZ. Tato známka pěstitelům slouží k odlišení jejich kvalitní produkce od ostatní zeleniny dodávané na tuzemský trh.

Rok	Pěstitelé zeleniny ČR v systému IPZ evidovaní na SZIF		Žadatelé o ochrannou známku IPZ evidovaní u ZUČM			
			Držitelé ochranné známky IPZ		Pěstitelé v přechodném období (čekatelé)	
	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha
2005	X	X	X	X	37	3 437
2006	X	X	X	X	57	4 846
2007	63	4 572	34	4 158	35	1 119
2008	71	4 487	30	3 332	24	951
2009	80	4 920	50	3 934	9	380
2010	87	5 360	50	3 819	14	718
2011	93	6 092	54	4 826	13	397
2012	81	5 980	55	5 111	5	365
2013	79	5 951	59	5 448	6	255
2014	75	5 707	58	5 010	6	387
2015	88	6 166	56	5 077	8	486
2016	93	7 314	59	5 859	10	523

Pramen: SZIF, ZUČM

Systém integrované produkce zeleniny v roce 2016 pokračuje již druhým rokem v rámci nového programového období podle pravidel nového **NV č. 75/2015 Sb.**

Rok 2015 byl prvním rokem nového programového období. Žadatele o podporu v rámci IPZ lze rozdělit na dvě skupiny. První skupinou jsou pěstitelé, kteří v roce 2011 navýšili výměru a tím uzavřeli nový závazek na 5 let, tzn., že jim skončil závazek v roce 2015. Pro tyto pěstitele platily podmínky dle NV č. 79/2007 Sb. včetně původní sazby 440 €/ha.

Druhé skupině žadatelů skončil závazek v roce 2014. V roce 2015 uzavřeli nový závazek dle NV č. 75/2015 Sb. včetně sazby 426 €/ha. V tomto novém nařízení byl upraven seznam zakázaných účinných látek, byly upraveny některé evidenční povinnosti, do metodiky byly přidány některé chybějící druhy zeleniny. Od roku 2016 jsou do metodiky nařízení zařazeny mezi podporované druhy rovněž chřest a jahodník.

V roce 2016 se celkový počet pěstitelů zařazených do tohoto systému zvýšil na 93 s výměrou dosahující 72% podíl z celkové pěstební plochy tržní zeleniny v ČR, přičemž nejrozšířenějšími oblastmi pěstování zeleniny v IPZ jsou Nymbursko, jižní Morava, Litoměřicko, Královéhradecko a Opavsko.

Někteří pěstitelé zeleniny hospodařící dle Pravidel pro IPZ nežádají o udělení ochranné známky IPZ. Z toho důvodu je rozdílný počet pěstitelů, kteří žádají SZIF o úhradu vícenákladů spojených s dodržováním pravidel, s počtem žadatelů, kteří žádají ZUČM o udělení ochranné známky IPZ.

SKLADOVACÍ KAPACITY V ZELINÁŘSTVÍ ČR

V roce 2016 nedošlo k navýšení skladovacích kapacit ani k modernizaci stávajících skladů. V tomto roce bylo díky příznivějšímu průběhu počasí dosaženo vyšších průměrných výnosů, takže pěstitelé naskladnili větší množství zeleniny v porovnání se suchým a pro zelináře nepříznivým rokem 2015.

Pro sezónu 2016/17 bylo počátkem listopadu 2016 naskladněno 50,6 tis. t zeleniny, což je o 32 % více oproti předchozí sezóně. Celková skladovací kapacita je využita pouze z 36 %.

Nejvíce jsou zaplněny sklady chlazené (asi z 65 %), v nich je naskladněno 2,5 tis. t celeru, 14,0 tis. t hlávkového zelí, 0,4 tis. t hlávkové kapusty, 11,2 tis. t mrkve, 1,6 tis. t salátové řepy a 1,4 tis. t petržele.

Sklady větrané jsou zhruba z 89 % zaplněny cibulí (17,0 tis. t), dále hlávkovým zelím (1,2 tis. t), celerem a mrkví (po 0,3 tis. t), petrželí a salátovou řepou (po 0,1 tis. t). Ve skladech s řízenou atmosférou je naskladněno 0,2 tis. t pekingského zelí.

Struktura skladovacích kapacit v zelinářství ČR k 1. 11. 2016

Druh skladu	Počet pěstitelů vybavených sklady	Počet skladů	Skladovací kapacita v t	Podíl z celkové kapacity	Naskladněno v t k 1. 11. 2016 (odhad)
Chlazené sklady	44	61	48 284	34 %	31 250
Sklady s řízenou atmosférou	2	3	2 360	2 %	200
Větrané sklady	58	95	91 501	64 %	19 150
CELKEM	104	159	142 145	100 %	50 600

Pramen: ZUČM

Poznámka: sledovány jsou jen zkolaudované sklady bez provizorních a manipulačních skladů

ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL V ČR

V únoru roku 2016 proběhlo statistické zjišťování o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků za rok 2015. Celkový nákup zeleniny pro zpracování z tuzemska a ze zahraničí dosáhl 104 092 t, tj. o 3 % více než v předchozím roce.

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska se v roce 2015 oproti předchozímu roku snížil o 17 % na 53 613 t, nákup ze zahraničí naopak vzrostl o 70 % na 33 039 t. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska představoval, podobně jako v předchozích letech, nákup hlávkového zelí bílého. Pro výrobu zeleninových výrobků bylo z tuzemska nakoupeno 2 340 t upravené zeleniny, tzn. přibližně o 32 % více než v roce 2014. Nákup zmrazené a sušené zeleniny, zeleninových protlaků a koncentrátů ze zahraničí v porovnání s předchozím rokem vzrostl o 2 % na 15 100 t, z toho největší podíl činila rajčata (42 %).

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování v ČR (t)

Zelenina	Nákup zeleniny původem						Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾					
	z tuzemska			ze zahraničí			2013		2014		2015	
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	od	do	od	do	od	do
Brokolice	*	39	53	*	-	-	*	*	5,60	7,93	4,58	7,48
Celer	1 246	1 224	1 070	976	708	1 332	3,78	5,92	3,53	6,74	3,47	6,59
Cuketa	178	207	178	-	-	-	2,43	2,45	2,51	2,60	2,68	3,91
Cibule suchá	2 680	2 423	3 113	*	813	*	7,01	11,36	5,74	12,76	5,16	14,57
Cibule nakládačka	-	-	-	498	*	664	12,53	12,73	13,67	14,56	13,41	14,37
Červená řepa	1 167	1 792	1 274	*	*	1 798	2,12	3,86	2,20	3,98	2,23	3,58
Česnek	10	*	*	*	*	*	58,96	71,80	*	*	77,53	101,04
Fazolka – lusky	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Feferony	*	*	65	321	700	656	17,07	22,12	17,61	20,07	17,23	32,14
Hrášek – zrno	2 015	3 314	3 338	*	-	-	7,16	8,70	7,22	8,52	7,07	8,59
Kapusta hlávková	599	*	*	*	*	*	3,80	5,27	3,64	5,50	4,11	11,17
Kopr	*	185	133	-	*	*	*	*	7,29	9,60	6,87	10,11
Křen	*	*	*	539	745	940	11,99	18,34	22,76	31,89	25,64	32,27
Kukuřice cukrová	853	1 352	*	*	-	-	9,75	10,11	9,76	10,57	*	*
Květák	123	*	*	*	*	*	5,18	7,32	3,65	7,60	3,86	5,04
Mrkev, karotka	3 975	3 423	5 450	*	2 817	3 375	1,95	4,63	1,95	4,66	2,34	6,02
Nať (petrželová, celerová)	*	*	*	-	*	*	*	*	*	*	2,54	7,01
Petržel	*	*	351	*	*	*	2,15	4,49	3,05	5,16	4,56	6,23
Pastinák	121	381	*	-	*	*	4,98	5,09	3,95	4,71	4,33	9,09
Okurky nakládačky	5 526	11 201	4 467	7 677	5 017	12 327	4,42	17,31	3,60	21,59	3,35	20,48
Okurky salátové	1 651	682	761	*	69	87	4,51	9,86	6,41	21,82	6,25	32,06
Paprika zelená	1 052	1 874	1 663	352	844	*	7,66	11,38	7,69	10,53	8,36	12,67
Paprika červená	1 210	1 178	1 166	594	1 392	2 063	12,16	17,99	12,81	19,63	11,84	20,28
Paprika beraní roh	340	133	308	237	333	678	13,72	15,02	14,23	17,82	14,95	17,22
Pór	43	*	*	-	*	*	16,20	18,54	10,59	14,05	12,81	21,67
Rajčata červená	7 543	*	*	*	*	-	2,73	2,82	2,72	3,49	3,00	5,67
Ředkev	-	*	*	-	-	-	-	-	*	*	*	*
Saláty	*	840	927	*	*	*	*	*	9,83	194,02	10,21	186,18
Špenát	2 895	5 500	4 806	*	*	*	3,63	9,33	3,65	5,71	3,51	5,90
Tykev	*	*	34	*	*	302	6,18	6,54	6,84	6,84	7,76	8,42
Zelí hlávkové bílé	17 443	16 776	15 340	4 022	1 971	5 578	2,57	4,06	2,23	4,03	2,59	6,21
Zelí hlávkové červené	1 129	1 103	1 019	1 050	603	1 131	3,34	5,04	2,38	5,52	3,91	9,04
Zelí pekinské	*	*	*	-	-	-	*	*	*	*	*	*
Ostatní	*	*	*	*	544	124	3,57	59,60	4,04	146,62	4,85	865,28
Cellkem	53 770	64 939	53 613	22 256	19 471	33 039	x	x	x	x	x	x

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků
Poznámka: ¹⁾ nákupní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky;

* nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Nákup zeleniny pro zpracování (zmrazená, sušená a jinak upravená)

Zelenina	Nákup zeleniny v t původem				Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾			
	z tuzemska		ze zahraničí		2014		2015	
	2014	2015	2014	2015	od	do	od	do
Brokolice	*	*	438	424	16,16	25,61	14,97	22,30
Celer	*	43	316	386	13,92	15,55	13,67	16,76
Cuketa	*	-	-	*	*	*	*	*
Cibule suchá	124	*	174	179	31,16	37,84	25,42	67,04
Cibule nakládačka	*	*	233	*	13,75	13,86	13,95	14,78
Červená řepa	14	17	*	-	43,34	48,74	37,39	40,65
Česnek	*	16	263	305	44,59	58,35	56,37	71,01
Fazolka - lusky	*	74	458	478	14,81	19,54	14,66	19,95
Feferony	*	12	*	-	41,04	42,64	44,58	48,96
Hrášek - zrno	323	*	340	258	19,72	20,59	15,04	18,21
Kapusta hlávková	*	*	-	*	*	*	*	*
Kopr	*	*	3	*	164,01	168,00	193,45	205,89
Křen	51	55	-	*	24,61	24,61	24,53	24,53
Kukuřice cukrová	*	45	207	106	20,32	22,58	18,47	24,34
Květák	*	*	539	767	13,35	21,05	12,60	21,84
Mrkev, karotka	122	319	2 355	2 546	8,95	21,15	9,81	34,76
Nat' (petrželová, celerová)	*	*	*	*	45,18	62,20	18,58	326,59
Petržel	*	*	*	*	*	*	*	*
Pastinák	-	*	*	*	*	*	*	*
Okurky nakládačky	*	*	*	*	17,34	19,32	14,22	17,88
Okurky salátové	*	*	-	*	14,64	14,84	16,15	16,34
Paprika zelená	124	68	121	171	20,06	23,87	19,08	26,53
Paprika červená	86	42	146	69	30,87	35,95	27,52	48,17
Paprika beraní roh	-	-	-	-	-	-	-	-
Pór	*	*	241	367	13,02	16,96	11,74	16,97
Rajčata červená	*	*	6 877	6 338	16,62	33,36	20,06	58,19
Ředkev	-	-	*	-	*	*	-	-
Saláty	-	-	-	-	-	-	-	-
Špenát	*	*	*	*	17,87	27,80	14,14	20,46
Tykev	-	-	*	*	*	*	*	*
Zelí bílé	86	*	*	461	6,54	8,66	4,84	8,30
Zelí červené	*	*	-	*	*	*	*	*
Zelí pekingské	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní	132	159	709	485	10,72	59,69	8,16	163,81
Celkem	1 771	2 340	14 778	15 100	x	x	x	x

Pramen: MZe, Roční Výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: ¹⁾ nákupní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky;

* nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Z údajů, zjištěných při statistickém zjišťování, vyplývá, že celková výroba výrobků ze zeleniny se v roce 2015 meziročně zvýšila o 6 % na 1 68 078 t. Z celkové výroby zeleninových výrobků představovala největší podíl sterilovaná zelenina (40 %) z toho polovinu tvořila výroba okurek nakládaček. Výroba sterilované zeleniny (kromě salátových směsí) se meziročně zvýšila o 13 % na 67 862 t. Výroba polotovarů z chlazené nebo čerstvé zeleniny se oproti roku 2014 zvýšila o 15 % na 9 600 t. Naproti tomu výroba kysaného zelí o 14 % poklesla na 13 982 t.

Výroba výrobků ze zeleniny v ČR včetně diaproductů (t)

Zeleninový výrobek		Výroba v tunách				
		2011	2012	2013	2014	2015
Zmrazená zelenina a směsi (včetně špenátu)		17 382	21 508	17 725	23 214	23 975
Sterilované zeleninové směsi a saláty		15 754	11 081	*	15 916	15 364
Sterilovaná zelenina (kromě salátových směsí)		50 108	51 164	52 672	60 153	67 862
v tom	okurky nakládačky	19 961	25 622	26 912	29 418	31 353
	zelí sterilované ostatní	1 207	1 501	1 025	1 579	*
	zelí červené v kořeněném nálevu	2 728	2 870	3 395	1 783	3 404
	zelí bílé v kořeněném nálevu	8 802	8 977	9 163	6 749	8 619
	hrášek – zrno	*	*	*	2 508	1 797
	kukuřice cukrová	*	*	*	*	*
Kysané zelí		14 228	15 882	14 619	16 118	13 982
Sušená zelenina (včetně polotovarů ze sušené zeleniny)		*	*	*	*	*
Kečup		24 234	27 188	25 406	25 918	26 750
Rajčatový protlak		5 223	5 035	3 625	4 112	4 327
Dětská a kojenecká výživa		*	*	*	*	*
Zeleninové šťávy		135	*	*	*	427
Zpracované polotovary z chlazené nebo čerstvé zeleniny		4 341	5 407	5 527	8 354	9 600
z toho: - zeleninové směsi		3 390	3 267	1 837	1 601	2 729
Ostatní		7 076	8 773	5 008	2 196	3 910
Celkem		139 686	147 639	142 412	158 210	168 078

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: * nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

DOVOZ ZPRACOVANÉ ZELENINY

Dovoz zpracované zeleniny a zeleninových výrobků (včetně intraunijního obchodu) v roce 2015 meziročně mírně vzrostl (+1,7 %) na 158,1 tis. t v hodnotě 3,8 mld. Kč. Ze zemí EU bylo dovezeno celkem 146,3 tis. t zpracované zeleniny (tj. meziroční nárůst o 4 %) v hodnotě 3,4 mld. Kč. Mezi největší dodavatele patřilo Polsko (36,6 tis. t), následovalo Německo (24,2 tis. t), Itálie (23,5 tis. t), Slovensko (18,2 tis. t) a Belgie (13,5 tis. t).

Dovoz ze třetích zemí do ČR v roce 2015 zaznamenal další pokles o 19 % na 11,5 tis. t zpracované zeleniny. Jednalo se především o konzervovaná rajčata, konzervované bambusové výhonky, zeleninové sušené směsi a zmrazenou zeleninu. Největšími importéry byla Čína (8,0 tis. t), Ukrajina (0,9 tis. t), Indie (0,6 tis. t) a Egypt (0,4 tis. t).

Dovoz zpracované a konzervované zeleniny celkem

Název	2013		2014		2015	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Zelenina vařená, zmrazená	51 824	964 168	54 974	1 082 684	55 878	1 114 456
Zelenina prozatím. konzerv.	827	9 615	498	13 045	846	21 241
Zelenina sušená	3 861	261 184	4 747	275 250	7 787	331 721
Zelenina konzerv. v octě nebo kyselině octové	18 823	362 120	20 233	436 781	22 434	490 584
Rajčata konzerv., ne v octě	24 086	486 981	24 325	599 832	23 732	568 216
Šťáva z rajských jablek	1 360	16 744	1 360	18 175	1 138	14 923
Kečupy aj. omáčky z rajčat	11 615	332 073	11 557	376 017	13 466	466 327
Kukuřice konzerv. ne v alkoholu, neslazená	452	18 651	414	16 002	431	16 366
Zelenina konzerv. jinak než v octě, nezmrazená	34 800	808 912	37 343	854 958	32 389	807 672
CELKEM	147 648	3 260 448	155 451	3 672 744	158 101	3 831 506

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz vybraných skupin zpracované zeleniny v roce 2015 podle zemí

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina vařená, zmrazená	Polsko	22 535
	Belgie	13 102
	Slovensko	8 122
	Německo	3 648
	Maďarsko	2 707
	Rakousko	1 660
Rajčata konzervovaná, ne v octě	Itálie	12 372
	Čína	5 456
	Německo	1 703
	Španělsko	1 350
	Polsko	878
Zelenina konzervovaná jinak než v octě, nezmrazená	Německo	6 465
	Itálie	6 377
	Maďarsko	6 109
	Polsko	3 367
	Slovensko	3 176
Zelenina konzervovaná v octě nebo kyselině octové	Německo	10 855
	Rakousko	4 474
	Polsko	3 408
	Slovensko	2 093
	Španělsko	512

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

VÝVOZ ZPRACOVANÉ ZELENINY

Vývoz a reexport zpracované zeleniny a zeleninových výrobků (včetně intraunijního obchodu) v roce 2015 se meziročně snížil o 1,8 % na celkových 60,6 tis. t v hodnotě 1,6 mld. Kč. Do zemí EU směřovalo 59,6 tis. t zpracované zeleniny (tj. meziroční pokles o 2,6 %).

Největší objem zpracované zeleniny byl dodán na Slovensko (30,1 tis. t), dále pak do Polska (6,6 tis. t), Rakouska (4,4 tis. t) a Maďarska (4,3 tis. t). Vývoz do třetích zemí v objemu 960 t směřoval hlavně do Švýcarska (0,3 tis. t), Kazachstánu (1,7 tis. t) a Ruska (0,1 tis. t).

Vývoz zpracované a konzervované zeleniny celkem

Název	2013		2014		2015	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Zelenina vařená, zmrazená	16 268	281 846	13 960	321 294	11 528	296 464
Zelenina prozatímně konzervovaná	5	283	7	304	102	5 145
Zelenina sušená	1 477	104 829	1 281	78 438	3 316	89 075
Zelenina konzerv. v octě nebo kyselině octové	8 875	204 006	9 950	249 672	9 779	250 779
Rajčata konzervovaná, ne v octě	5 458	133 968	4 202	116 035	4 124	116 391
Šťáva z rajských jablek	193	3 408	151	2 049	133	1 618
Kečupy aj. omáčky z rajčat	21 777	484 720	21 071	538 356	21 573	535 807
Kukuřice konzerv. ne v alkoholu, neslazená	2 686	123 163	3 002	157 633	2 903	133 444
Zelenina konzerv. jinak než v octě, nezmrzená	7 301	185 578	8 064	221 436	7 144	219 930
CELKEM	64 040	1 521 801	61 688	1 685 217	60 602	1 648 653

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz vybraných skupin zpracované zeleniny v roce 2015 podle zemí

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina vařená, zmrazená	Slovensko	7 789
	Polsko	1 946
	Maďarsko	821
Rajčata konzervovaná, ne v octě	Slovensko	2 477
	Polsko	1 167
	Maďarsko	211
Zelenina konzervovaná jinak než v octě, nezmrzená	Slovensko	4 755
	Polsko	840
	Rumunsko	361
	Maďarsko	320
Zelenina konzervovaná v octě nebo kyselině octové	Slovensko	7 096
	Rumunsko	673
	Polsko	617
	Rakousko	314

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Stejně jako v zahraničním obchodu s čerstvou zeleninou dosahuje ČR dlouhodobě záporného salda i v zahraničním obchodu se zpracovanou zeleninou.

Saldo zahraničního obchodu se zpracovanou zeleninou České republiky

Jednotky	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tuny	-88 542	-96 964	-103 837	-84 974	-83 608	-93 763	-97 499
Tis. Kč	-1 548 162	-1 797 105	-1 732 049	-1 634 319	-1 738 647	-1 987 527	-1 588 051

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Podrobnější údaje o dovozu a vývozu zpracované zeleniny a zeleninových výrobků jsou uvedeny v příloze č. I této zprávy.

SPOTŘEBA ZELENINY V ČR

Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, v roce 2015 po letech nárůstu opět klesla, a to meziročně o 1,8 %, při zvýšení spotřeby salátových okurek, papriky a hlávkového salátu. Naproti tomu došlo k poklesu spotřeby rajčat, zelí, cibule, mrkve, okurek nakládaček a česneku.

Spotřeba zeleniny v ČR v hodnotě čerstvé (kg/osoba/rok)

tj. přepočten všech výrobků ze zeleniny na hodnotu zeleniny čerstvé

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Spotřeba	79,8	77,8	81,4	82,7	82,8	81,2	79,7	85,4	77,8	82,9	86,4	84,8

Pramen: ČSÚ

Na spotřebě jednotlivých druhů potravin, např. masa, ovoce, zeleniny, rýže, těstovin atd. se promítá změna stravovacích zvyklostí ovlivněná turistickým ruchem a počtem cizinců v naší populaci, ale největší vliv na spotřebu potravin mají ceny potravin, dané růstem cen energií, osiv, krmiv, hnojiv, přípravků na ošetřování zvířat a rostlin, vysokou marží obchodních řetězců a koupěschopností obyvatelstva. Je třeba vzít v úvahu i zdravotní osvětu, dostupnost jednotlivých druhů potravin na trhu a masivní reklamu.

Soběstačnost tuzemské produkce zeleniny se v roce 2014 zvýšila na 42,3 % vzhledem k vyšší domácí produkci.

Vývoj roční spotřeby zeleniny v hodnotě čerstvé (včetně výrobků) podle druhů na jednoho obyvatele v ČR v kg

Druh zeleniny	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celer	1,5	1,6	2,3	1,4	1,5	1,5	1,5	1,3	2,0	2,1	2,0
Cibule	9,3	10,0	10,5	11,9	10,4	9,9	11,2	9,3	11,0	10,9	10,1
Česnek	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,7	0,6
Fazolové lusky	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Hrachové lusky*	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,8	0,9	0,6
Kapusta	0,7	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5	0,3	0,2	0,4	0,4
Kedlubny	2,0	2,5	2,5	2,5	2,4	2,2	2,2	2,4	2,4	2,2	2,2
Květák	2,5	2,5	2,9	3,0	2,6	2,5	3,0	2,6	2,6	2,7	2,6
Melouny	8,8	7,3	6,8	7,0	7,4	7,8	7,2	7,1	7,6	7,2	8,0
Mrkev	6,2	6,0	6,6	6,2	6,6	6,5	6,7	6,1	7,0	6,9	6,7
Okurky nakládačky	2,2	2,8	2,6	2,4	2,2	3,0	2,3	2,0	2,0	2,8	2,5
Okurky salátové	6,4	7,4	6,8	7,3	7,4	7,1	7,6	6,7	5,9	6,4	6,5
Paprika zelenin.	5,1	5,4	4,8	4,9	6,1	5,5	5,5	5,2	5,0	5,4	5,6
Petržel	0,9	0,8	0,9	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8
Rajčata	10,3	12,0	12,5	12,2	11,0	10,4	12,1	10,7	11,4	11,3	11,2
Saláty listové	1,4	1,7	1,8	2,3	2,6	2,1	1,7	1,4	1,6	1,8	2,3
Špenát	0,7	0,5	0,5	0,8	0,7	0,7	0,9	1,0	1,0	1,3	1,2
Zelí hlávk. bílé a červené	8,3	8,8	8,6	8,8	7,5	7,2	8,9	8,1	8,0	8,4	7,4
Ostatní zelenina	8,1	8,1	8,7	7,5	8,4	8,6	8,9	8,8	10,4	11,7	11,1
Houby	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	2,2	2,6	2,4	2,3	2,5	2,6

Pramen: ČSÚ

Poznámka: • - vylouštěná hrachová zrna

V současné době Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO) a Světová zdravotnická organizace (WHO) vedou kampaň, která má pomoci zajistit na celém světě větší nabídku, dostupnost a zvýšení konzumace zeleniny a ovoce. Zelenina, podobně jako ovoce, je významným zdrojem řady látek nezbytných pro zdravou výživu lidí. Přesto jejich spotřeba nedosahuje dostatečné úrovně. V celosvětovém průměru se momentálně konzumuje výrazně méně ovoce a zeleniny než je minimální doporučené množství, stanovené Světovou zdravotnickou organizací, tj. 400 gramů na osobu za den. Předpokládá se, že většina lidí denně přijímá jen asi 20 až 50 % tohoto doporučeného množství. I když se za posledních padesát let změnila stravovací návyky lidí – na úkor obilovin a luštěnin rostl podíl rostlinných olejů, cukru a masa – podíl ovoce a zeleniny se zvýšil jen mírně a tento trend pokračuje. Světová zdravotnická organizace řadí nízkou konzumaci ovoce a zeleniny na šesté místo mezi dvacet nejrizikovějších faktorů, způsobujících předčasná úmrtí. Konzumace této skupiny potravin zajišťuje přísun důležitých látek do organismu, jako jsou např. vitamíny A, B, C a E, vláknina a další antioxidantně působící látky.

CENOVÝ VÝVOJ ZELENINY V ČR

Ceny zemědělských výrobců

Průměrné roční CZV zeleniny se v roce 2015 v porovnání s rokem 2014 zvýšily (index 2015/2014 činil 130,6). Nárůst cen nastal téměř u všech sledovaných druhů kromě papriky, nejvýrazněji u hlávkového zelí, celeru, mrkve, kapusty a česneku.

Naproti tomu v roce 2016 dochází k opačnému vývoji cen zeleniny, kdy ceny u téměř všech sledovaných zeleninových druhů vykazují výraznější pokles. Lze usuzovat, že pravděpodobnou příčinou jsou vyšší objemy produkce zeleniny nejen v ČR, ale i v rámci zemí EU. Výjimku představují pouze rajčata, květák, salátové okurky a cibule, u kterých cena meziročně vzrostla.

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců zeleniny v ČR (CZV v Kč/t)

Druh zeleniny	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celer bez natě	7 829	7 561	8 469	7 765	12 453	8 842
Cibule suchá	5 212	4 819	6 488	5 894	6 588	7 800
Česnek	113 892	151 786	109 556	100 188	135 141	127 812
Kapusta hlávková	5 953	8 458	11 601	7 969	11 473	8 486
Kedlubny s natí	21 162	19 908	21 979	19 821	23 616	22 811
Květák	10 870	12 406	14 532	13 174	13 706	15 437
Mrkev bez natě	5 400	4 986	5 254	5 047	8 047	7 608
Okurky nakládačky	13 000	-	-	-	-	-
Okurky salátové	18 832	18 063	17 440	15 820	19 898	20 455
Paprika zeleninová	15 188	16 294	24 213	23 356	22 953	19 703
Petržel bez natě	14 113	14 635	16 263	16 392	23 501	16 571
Pór	15 000	14 000	-	-	-	-
Rajčata	14 616	20 845	18 076	20 299	23 953	24 615
Ředkvička	29 740	25 677	-	-	-	-
Salát	23 488	26 862	30 727	25 948	31 106	31 681
Špenát	2 505	2 604	-	-	-	-
Zelí hlávk. červené	5 189	5 099	7 718	5 538	8 063	7 669
Zelí hlávkové bílé	3 100	3 750	5 516	4 033	6 722	5 069

Pramen: ČSÚ

Spotřebitelské ceny

Spotřebitelské ceny sledovaných druhů zeleniny se v roce 2015 mírně zvýšily téměř u všech sledovaných druhů (index 2015/2014 byl 104,5), nejvýrazněji u hlávkového zelí a mrkve. Z dlouhodobějšího srovnání trendu vývoje cen lze konstatovat, že pozvolný trend nárůstu ceny vykazuje zejména česnek, květák, paprika a salátové okurky. U ostatních druhů průměrná roční spotřebitelská cena víceméně kolísá.

Průměrné roční spotřebitelské ceny vybraných druhů zeleniny v ČR v Kč/kg

Druh zeleniny	MJ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Brokolice	ks	22,86	24,53	19,41	21,46	24,63	23,93	24,40	24,41
Celer	kg	20,95	28,10	29,37	17,70	20,65	23,62	23,38	28,80
Cibule suchá	kg	10,45	16,55	14,96	12,47	14,57	15,49	14,54	15,38
Česnek	kg	81,11	111,13	123,82	102,31	103,78	96,54	104,58	127,88
Květák	ks	31,42	33,37	28,66	30,52	35,06	33,55	34,89	36,73
Melouny	kg	24,32	21,67	27,17	23,63	24,49	32,43	31,45	27,80
Mrkev bez natě	kg	16,53	15,66	16,46	17,51	18,73	16,35	20,93	18,75
Okurky salátové	kg	40,57	40,50	30,41	35,59	38,44	36,41	41,56	40,78
Paprika zeleninová	kg	51,82	62,49	53,44	58,94	62,15	60,09	63,63	65,09
Rajčata	kg	34,99	42,29	30,29	37,92	37,06	41,16	42,99	40,88
Salát ledový	ks	-	-	-	-	-	-	-	20,21
Zelí bílé	kg	7,94	13,00	13,57	9,16	11,90	11,19	14,51	13,54

Pramen: ČSÚ

ZAHRANIČNÍ OBCHOD SE ZELENINOU V ČR

DOVOZ

V roce 2015 se dovoz čerstvé zeleniny oproti předchozímu roku opět zvýšil (+6,5 %) na 609,8 tis. t v hodnotě 10,7 mld. Kč. Výrazně vzrostly dodávky zeleniny ze zemí EU (meziročně téměř o 8 %) na celkových 563,3 tis. t, což představovalo více než 92% podíl na celkovém objemu exportu zeleniny do ČR. Nejvíce zeleniny pocházelo ze Španělska (112,0 tis. t, tj. 8,5 % meziroční nárůst), a to zejména salátové okurky, rajčata, papriky a melouny.

Druhým největším dodavatelem čerstvé zeleniny bylo Nizozemsko (109,4 tis. t, tj. téměř na stejné úrovni roku 2014), odkud byly dodávány především rajčata, cibule, mrkev, papriky a salátové okurky. Třetím významným dodavatelem bylo Německo (91,1 tis. t, tj. meziroční zvýšení o 32,4 %), odkud byla dovážena nejvíce cibule, hlávkové zelí, okurky a rajčata.

Mezi další významné dodavatele čerstvé zeleniny patřilo také Polsko (70,6 tis. t, tj. pokles o 6,5 %), Itálie (51,4 tis. t, tj. nárůst o 7,8 %) a Maďarsko (37,0 tis. t, tj. meziroční nárůst o 27,6 %). Čerstvá zelenina byla také v malém množství dovážena ze třetích zemí, např. z Maroka, Makedonie, Turecka, Izraele, Brazílie a Číny.

V období od ledna do září 2015 bylo do ČR dovezeno celkem 524,8 tis. t čerstvé zeleniny, z toho ze zemí EU pocházelo 479,9 tis. t. Nejvíce zeleniny bylo dovezeno z Nizozemska (95,5 tis. t), Španělska (84,8 tis. t), Německa (66,7 tis. t) a Itálie (52,9 tis. t).

Dovoz čerstvé zeleniny do ČR

Druh	2013	2014	2015	2016*	2013	2014	2015	2016*
	v tunách				v tis. Kč			
ZELENINA CELKEM	581 290	572 729	609 759	524 766	9 359 385	9 345 082	10 738 617	8 925 720
Z toho:								
Celer bulvový	9 068	9 086	10 078	8 882	76 988	89 002	96 143	117 528
Celer ne bulvový	2 698	3 478	4 557	3 229	32 619	47 636	67 166	53 258
Cibule	76 079	70 563	76 386	70 120	524 328	490 253	511 365	476 198
Cibule-šalotka	212	291	451	430	8 652	12 151	12 151	11 667
Čekanka	168	142	169	175	7 446	7 057	9 124	8 820
Česnek	6 488	5 464	6 440	4 459	304 756	221 780	288 939	286 642
Fazole	426	279	388	244	14 940	12 202	16 784	12 683
Fenykl hlíznatý	231	244	311	1 116	6 924	7 414	9 032	33 857
Hrách	648	792	559	669	30 078	31 504	28 954	28 842
Chřest	346	342	306	238	31 849	29 604	32 136	24 833
Kapusta růžičková	427	834	1 242	1 090	9 082	13 981	23 384	17 390
Kapusta hlávk., pekingské zelí, kedlubny apod.	20 968	20 640	20 671	15 927	301 574	284 535	356 137	281 541
Křen	1 118	1 200	1 569	1 451	26 613	42 001	53 858	46 229
Kukuřice cukrová	594	823	600	1 116	15 933	17 062	16 351	33 857
Květák a brokolice	26 443	27 247	25 472	19 210	404 649	412 286	372 787	308 685
Lilek	2 249	2 655	2 623	2 067	59 638	63 973	69 552	50 110

Druh	2013	2014	2015	2016*	2013	2014	2015	2016*
	v tunách				v tis. Kč			
Melouny	90 099	84 560	93 962	98 218	664 874	664 654	805 731	778 092
Mrkev	43 700	43 370	46 949	39 251	382 290	296 700	452 634	353 990
Okurky nakládačky	8 269	10 619	10 268	14 292	78 677	121 703	133 024	160 876
Okurky salátové	58 748	61 051	62 106	48 747	1 008 210	979 867	1 110 900	800 396
Paprika zeleninová	47 921	50 535	49 993	38 681	1 524 363	1 527 447	1 665 102	4 392 854
Pór	8 981	9 893	9 822	8 186	174 549	110 257	175 100	155 939
Rajčata	96 223	91 424	94 724	77 726	2 365 458	2 499 648	2 698 062	2 084 162
Ředkvička, řepa salátová ap.	18 793	18 996	19 344	15 358	273 142	267 097	361 536	218 608
Salát hlávkový	13 798	13 634	15 675	11 548	407 979	396 417	503 311	419 879
Salát ostatní	5 411	6 340	7 237	5 258	155 124	199 935	251 744	182 304
Špenát	785	836	924	663	46 488	50 649	50 594	41 444
Tykve ost.	668	934	1 646	1 300	10 666	14 035	31 061	26 502
Tykve – cukety	3 505	3 900	3 590	3 946	77 116	67 953	101 453	75 089
Zelí bílé, červené	30 388	25 184	33 574	24 241	138 754	136 780	226 533	196 773

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období od 1. 1. – 30. 9. 2016

VÝVOZ

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu se v roce 2015 meziročně zvýšil o 9,7 % na objem 96,3 tis. t v celkové hodnotě 1,8 mld. Kč. Do zemí EU bylo vyvezeno 96,2 tis. t zeleniny, a to zejména na Slovensko (67,7 tis. t), dále do Německa (13,2 tis. t), Rumunska (4,8 tis. t) a Polska (3,8 tis. t).

V období od ledna do září 2016 bylo z ČR vyvezeno 80,6 tis. t čerstvé zeleniny, a to z převážné většiny do zemí EU. Největší množství zeleniny směřovalo na Slovensko (59,2 tis. t), dále rovněž do Německa (7,2 tis. t), Polska (3,9 tis. t) a Rumunska (1,8 tis. t).

Vývoz čerstvé zeleniny z ČR

Druh	2013	2014	2015	2016*	2013	2014	2015	2016*
	v tunách				v tis. Kč			
ZELENINA CELKEM	94 579	87 745	96 265	80 830	1 712 731	1 644 084	1 836 812	1 591 559
Z toho:								
Celer bulvový	2 215	2 100	2 835	3 031	26 485	29 280	38 926	45 761
Cibule	10 933	8 452	9 381	10 583	109 316	98 505	107 248	94 206
Čekanka	22	116	32	77	1 155	3 053	1 830	3 942
Česnek	1 221	865	1 275	988	71 619	46 566	70 812	75 242
Hrách	1 035	871	2 741	2 721	13 199	12 866	29 343	30 135
Chřest	36	40	47	42	4 614	4 268	6 929	4 871
Kapusta růžičková	123	144	115	131	2 823	2 027	1 578	2 666
Kapusta hlávková, pekingské zelí, kedlubny	3 387	3 445	3 543	2 333	64 359	57 794	68 181	51 532
Květák a brokolice	4 133	3 742	2 595	2 341	83 317	75 592	52 902	48 844
Melouny	10 186	8 613	9 729	8 951	99 910	91 069	95 790	81 761
Mrkev	9 713	8 735	9 927	8 361	99 439	83 891	118 007	88 085
Okurky nakládačky	9 663	8 460	11 122	3 925	42 198	52 578	60 771	27 315
Okurky salátové	5 512	4 845	4 225	4 258	118 053	96 315	98 473	83 785
Paprika zeleninová	6 587	6 559	6 576	5 331	211 659	223 591	227 876	195 356
Pór	1 334	1 365	1 359	981	41 840	28 259	33 577	26 588
Rajčata	9 085	7 781	9 138	8 809	289 197	285 733	292 907	289 038
Salát hlávkový	3 664	2 520	2 838	2 275	129 377	85 554	102 434	79 021
Salát ostatní	1 264	1 735	2 037	1 528	35 112	50 886	62 172	48 782
Ředkvička, řepa salátová apod.	3 886	4 053	4 247	3 325	73 588	77 258	85 455	65 695
Zelí bílé, červené	7 401	9 499	7 640	5 709	61 579	78 685	75 098	60 568

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období od 1. 1. – 30. 9. 2016

Celková bilance zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou je vysoce pasivní. Po výraznějším snížení v roce 2011 se od roku 2012 úhrnné pasivum opět každoročně zvyšuje. V roce 2015 dosáhla bilance zahraničního obchodu z hlediska finančního nejvyšších záporných hodnot v historii.

Saldo zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou

Jednotky	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Tuny	-464 079	-468 705	-475 031	-441 225	-485 730	-484 984	-513 494	-443 936
Tis. Kč	-6 592 593	-7 542 131	-6 644 902	-6 906 120	-7 634 127	-7 680 998	-8 901 805	-7 334 161

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období od 1. 1. – 30. 9. 2016

PŘEHLEDY O UŽITÍ ZELENINY

Bilance produkce a užití cibule v ČR (tis. t)

Ukazatel		2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Domácí produkce celkem		54,3	40,0	40,3	46,2	33,2
z toho:	tržní produkce	53,6	39,9	40,1	45,8	30,7
	samozásobení	0,7	0,1	0,2	0,4	2,5
Dovoz		52,7	67,4	75,8	69,5	91,4
Celková nabídka		107,0	107,4	116,1	115,7	124,6
Dodávky na trh a zprac. průmyslu		91,7	93,2	104,4	101,5	108,4
Samozásobení (snížené o ztráty)		0,6	0,1	0,2	0,3	2,2
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce		4,4	3,4	2,8	5,3	1,6
Vývoz		10,3	10,7	8,7	8,6	12,4
Celkové užití		107,0	107,4	116,1	115,7	124,6

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 8. do 31. 7.

Bilance produkce a užití mrkve v ČR (tis. t)

Ukazatel		2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Domácí produkce celkem		33,2	28,4	31,2	35,8	31,6
z toho:	tržní produkce	24,4	20,8	22,4	22,9	22,0
	samozásobení	8,8	7,6	8,8	12,9	9,6
Dovoz		38,4	41,7	42,6	45,0	51,2
Celková nabídka		71,6	70,1	73,8	80,8	82,8
Dodávky na trh a zprac. průmyslu		55,8	51,1	56,2	58,9	62,2
Samozásobení (snížené o ztráty)		8,4	6,5	7,0	11,7	8,2
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce		3,9	1,1	1,5	0,6	1,7
Vývoz		11,3	11,4	9,1	9,6	10,7
Celkové užití		71,6	70,1	73,8	80,8	82,8

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 9. do 31. 8.

Bilance produkce a užití hlávkového zelí v ČR (tis. t)

Ukazatel		2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Domácí produkce celkem		62,9	53,6	46,3	60,1	45,1
z toho:	tržní produkce	60,9	51,8	46,1	58,5	41,1
	samozásobení	2,0	1,8	0,2	1,6	4,0
Dovoz		21,7	25,8	29,9	27,4	35,5
Celková nabídka		84,6	79,4	76,2	87,5	80,6
Dodávky na trh a zprac. průmyslu		74,8	69,8	63,9	77,4	67,2
Samozásobení (snížené o ztráty)		2,0	1,7	0,2	1,4	3,6
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce		2,4	1,3	2,3	1,6	1,6
Vývoz		5,4	6,6	9,8	7,1	8,2
Celkové užití		84,6	79,4	76,2	87,5	80,6

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 9. do 31. 8.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Přehled předběžně uznaných seskupení producentů a uznaných organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny – stav k 21. I. 2016

Seskupení producentů	Sídlo	Registrované druhy
ZP Otice odbyt s.r.o.	Otice	Zelenina, kysané zelí, zeleninové šťávy
Odbytové družstvo Suchá Loz	Suchá Loze	Ovoce a zelenina
Organizace producentů		
CZ FRUIT, odbytové družstvo	Praha 6	Ovoce
EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů	Holovousy	Ovoce
JIHOFUKT, družstvo	Velké Bílovice	Ovoce
Jihomoravská zelenina, družstvo	Velké Bílovice	Zelenina
Odbytové družstvo EKO – ODBYT, družstvo	Slaný	Ovoce
Družstvo producentů rajčat	Brno	Produkty ke zpracování
Odbytové družstvo LITOZEL	Bohušovice nad Ohří	Zelenina
Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny	Synkov-Slemeno	Ovoce a zelenina
Odbytové družstvo Polabí	Přerov nad Labem	Zelenina
Družstvo OZC Jizera	Předměřice nad Jizerou	Ovoce a zelenina
Odbytové družstvo ovoce Český ráj	Praha 9	Ovoce
Odbytové družstvo Berry	Břežany II	Jahody, maliny, ostružiny
M.O.Z. družstvo pěstitelů	Sedlnice	Ovoce a zelenina, zpracované ovoce a zelenina
Bohemia Apple, družstvo	Tuchoraz	Ovoce a zelenina, zpracované ovoce a zelenina
ZELTR odbytové družstvo, člen koncernu ZELTR	Troubky	Ovoce a zelenina
NATURE FRUIT, DRUŽSTVO	Choustníkovo Hradiště	Jablka
G's Pěstitel, odbytové družstvo	Stratov	Zelenina
Vital odbytové družstvo	Rozběřice	Cibule, šalotka
Nadnárodní organizace producentů		
Družstvo BRAMKO CZ	Semice	Zelenina

Pramen: SZIF

Přehled uznávaných organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny – stav ke dni 1. 1. 2017

Organizace producentů	Sídlo	Registrované druhy
CZ FRUIT, odbytové družstvo	Praha 6	Ovoce
EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů	Holovousy	Ovoce
JHOFUKT, družstvo	Velké Bílovice	Ovoce
Jihomoravská zelenina, družstvo	Velké Bílovice	Zelenina
Odbytové družstvo EKO – ODBYT, družstvo	Slaný	Ovoce
Družstvo producentů rajčat	Brno	Produkty ke zpracování
Odbytové družstvo LITAZEL	Bohušovice nad Ohří	Zelenina
Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny	Synkov-Slemeno	Ovoce a zelenina
Odbytové družstvo Polabí	Přerov nad Labem	Zelenina
Družstvo OZC Jizera	Předměřice nad Jizerou	Ovoce a zelenina
Odbytové družstvo ovoce Český ráj	Praha 9	Ovoce
Odbytové družstvo Berry	Břežany II	Jahody, maliny, ostružiny
M.O.Z. družstvo pěstitelů	Sedlnice	Ovoce a zelenina, zpracované ovoce a zelenina
Bohemia Apple, družstvo	Tuchoraz	Ovoce a zelenina, zpracované ovoce a zelenina
ZELTR odbytové družstvo, člen koncernu ZELTR	Troubky	Ovoce a zelenina
NATURE FRUIT, DRUŽSTVO	Choustníkovo Hradiště	Jablka
G´s Pěstitel, odbytové družstvo	Stratov	Zelenina
Vital odbytové družstvo	Rozběřice	Cibule, šalotka
OD Piletice	Hradec Králové	Kořenová zelenina, papriky, jahody
ZP Otice odbyt s.r.o.	Otice	Zelenina a zpracovaná zelenina
Odbytové družstvo Suchá Loz	Suchá Loz	Ovoce a zelenina
Nadnárodní organizace producentů		
Družstvo BRAMKO CZ	Semice	Zelenina

Pramen: SZIF

Příloha č. 2 – Zahraniční obchod ČR se zpracovanou zeleninou

Dovoz zeleniny konzervované, vařené, zmrazené

(skup. 0710, 2004)

Druh zeleniny		2013		2014		2015	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM		51 824	964 168	54 974	1 082 684	55 878	1 114 456
Z toho	fazole	3 950	62 247	4 470	89 490	4 433	88 195
	hrách	4 078	77 333	3 764	80 992	4 532	94 253
	chřest	37	4 037	46	4 985	38	4 340
	kukuřice cukrová	2 926	71 446	2 883	74 503	3 045	81 053
	luštěniny ostatní	165	4 063	249	4 980	265	4 810
	paprika	1 198	27 115	1 524	37 542	1 242	33 188
	rajčata	331	7 771	634	15 857	642	14 474
	špenát	5 283	95 420	6 484	117 644	5 904	105 350
	zelí kysané, kapary, aj.	191	7 269	66	2 834	223	4 683
	zelenina ostatní	23 513	395 798	24 909	438 354	24 838	452 672
	zeleninové směsi	10 032	198 834	9 851	211 989	10 639	228 564

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz zeleniny prozatímně konzervované SO₂ nebo sířenou vodou, nevhodné v tomto stavu k požívání

(skup. 0711)

Druh zeleniny		2013		2014		2015	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM		827	9 615	498	13 045	846	21 241
Z toho	cibule	164	1 975	152	2 821	261	4 908
	kukuřice cukrová	2	105	4	310	62	790
	okurky salátové a nakládačky	97	1 379	154	2 544	182	3 624
	papriky	18	1 544	21	1 838	30	2 785
	zelenina ostatní	469	3 6287	154	4 903	284	7 391
	zeleninové směsi	71	592	8	297	21	776

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz sušené zeleniny

(skup. 0712)

Druh zeleniny		2013		2014		2015	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM		3 861	261 184	4 747	275 250	7 787	331 721
Z toho	cibule	864	51 260	822	51 283	865	60 376
	kukuřice cukrová	2	304	963	3 661	3 113	10 466
	mrkev	241	11 475	287	14 523	391	20 103
	rajčata	524	39 375	498	43 237	765	54 321
	zelenina ost. vč. směsí	2 229	158 771	2 176	162 547	2 652	186 454

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz zeleniny konzervované v octě nebo v kyselině octové

(skup. 2001)

Druh zeleniny		2013		2014		2015	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM		18 823	362 120	20 233	436 781	22 434	490 584
Z toho	kukuřice cukrová	253	8 186	346	12 695	251	11 016
	okurky nakládačky	9 412	147 785	10 280	185 763	11 744	222 062
	paprika, ne lusky	294	12 805	450	22 750	495	26 760
	paprika sladká	1 743	42 945	2 452	63 774	2 004	53 148
	zelenina ostatní	7 121	150 399	6 705	151 798	7 939	177 599

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz ostatních výrobků ze zeleniny

Druh výrobku		2013		2014		2015	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Rajčata konzervovaná ne v octě (skup. 2002)		24 086	486 981	24 325	599 832	23 732	568 216
Šťáva z rajských jablek (skup. 2009 50)		1 360	16 744	1 360	18 175	1 138	14 923
Kečupy a jiné omáčky z rajčat (skup. 2103 20)		11 615	332 073	11 557	376 017	13 466	466 327
Kukuřice konzervovaná, ne v alkoholu, neslazená (pol. 2008 9985)		452	18 651	414	16 002	431	16 366

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz zeleniny konzervované jinak než v octě nebo v kyselině octové, nezmrazené

(skup. 2005)

Druh zeleniny		2013		2014		2015	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM		34 800	808 912	37 343	854 958	32 389	807 672
Z toho	zelenina homogenizovaná	1 034	75 396	416	29 322	237	13 449
	zelí kysané	8 971	111 971	9 095	114 184	8 431	117 846
	hrách	3 876	82 279	5 302	98 086	3 692	84 131
	fazole vyloupané	8 499	159 875	7 585	167 492	7 868	171 364
	fazole ostatní	687	16 608	697	19 548	683	17 592
	bambusové výhonky	1 674	18 716	1 151	14 568	996	15 897
	chřest	65	4 545	86	5 443	57	4 518
	kukuřice cukrová	4 154	126 423	6 900	147 034	3 959	116 680
	artyčoky	103	4 592	105	7 616	92	6 672
	zeleninové směsi	3 442	123 112	3 374	134 775	3 498	140 846
	ostatní zelenina	2 212	76 801	2 495	97 876	2 739	107 294

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny konzervované, vařené, zmražené

(skup. 0710, 2004)

Druh zeleniny		2013		2014		2015	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM		16 268	281 846	13 960	321 294	11 528	296 464
Z toho	fazole	575	15 420	619	11 523	377	9 244
	hrách	712	10 915	990	18 318	944	18 815
	kukuřice cukrová	617	16 895	532	13 656	704	16 250
	paprika	88	1 676	16	591	10	394
	špenát	1 662	24 170	1 433	27 117	1 638	30 261
	zelí kysané, kapary aj.	245	8 336	27	964	117	2 330
	zelenina ostatní	3 888	107 308	4 999	172 642	3 338	78 418
	zeleninové směsi	8 466	95 283	5 248	73 396	4 221	134 119

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny prozatímně konzervované SO₂ nebo sířenou vodou, nevhodné v tomto stavu k požívání (skup. 0711)

Druh zeleniny		2013		2014		2015	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM		5	283	7	304	102	5 145
Okurky salátové a nakládačky		0	0,8	-	-	-	-
Papriky		2	203	1	97	1	104
Zelenina ostatní		1	21	5	163	92	4 629

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz sušené zeleniny z ČR

(skup. 0712)

Druh zeleniny		2013		2014		2015	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM		1 477	104 829	1 281	78 438	3 316	89 075
Z toho	cibule	205	12 613	236	15 036	231	14 848
	mrkev	46	1 591	47	2 191	66	2 025
	rajčata	18	2 502	23	3 279	22	2 175
	zelenina ost. včetně směsí	1 085	88 006	586	54 935	613	59 444

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny konzervované v octě nebo v kyselině octové z ČR

(skup. 2001)

Druh zeleniny		2013		2014		2015	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM		8 875	204 006	9 950	249 672	9 779	250 779
Z toho	kukuřice cukrová	95	5 414	72	4 025	27	2 656
	okurky nakládačky	4 259	69 081	4 931	99 088	4 479	89 756
	paprika, ne lusky	354	16 228	337	16 017	623	26 457
	paprika sladká	1 511	42 096	1 651	49 038	1 524	46 651
	zelenina ost.	2 655	71 187	2 958	81 503	3 126	85 259

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz ostatních výrobků ze zeleniny

Druh výrobku	2013		2014		2015	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Rajčata konzervovaná ne v octě (skup. 2002)	5 458	133 968	4 202	116 035	4 124	116 391
Šťáva z rajských jablek (skup. 2009 50)	193	3 408	151	2 049	133	1 618
Kečupy a jiné omáčky z rajčat (skup. 2103 20)	21 777	484 720	21 071	538 356	21 573	535 807
Kukuřice konzervovaná, ne v alkoholu, neslazená (pol. 2008 9985)	2 686	123 163	3 002	157 633	2 903	133 444

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny konzervované jinak než v octě nebo v kyselině octové, nezmrazené z ČR (skup. 2005)

Druh zeleniny	2013		2014		2015		
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	
CELKEM	7 301	185 578	8 064	221 436	7 144	219 930	
Z toho	zelenina homogeniz.	296	16 355	331	19 196	263	13 097
	zelí kysané	1 309	17 977	1 971	24 046	1 050	13 540
	hrách	1 064	21 298	1 034	23 048	1 114	24 915
	fazole vyloupané	1 096	25 799	1 010	23 487	837	20 288
	fazole ostatní	205	4 979	237	6 712	353	9 908
	kukuřice cukrová	287	8 601	174	6 523	210	8 299
	zeleninové směsi	1 305	40 238	1 127	39 194	1 222	53 540
	ostatní zelenina	1 405	36 637	1 968	70 001	1 845	67 098

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Příloha č. 3 – Porovnání finančního vyjádření produkce zeleniny v ČR

Druh zeleniny	2012		2013		2014		2015		2015/14 v %			
	Kč/t	tuny	mil. Kč	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč				
Brokolice	30 000	450	13,50	392	10,19	26 000	423	11,00	26 000	176	4,58	-58
Celer	8 000	6 775	54,20	9 280	111,36	9 000	8 424	75,82	12 000	6 678	80,14	+6
Cibule	6 000	39 962	239,77	40 152	281,06	4 000	45 820	183,28	7 000	30 720	215,04	+17
Česnek	160 000	984	157,44	1 267	164,71	70 000	1 554	108,78	90 000	906	81,54	-25
Fazolové lusky	22 000	680	14,96	600	13,20	22 000	616	13,55	22 000	168	3,70	-73
Hrách na lusky	35 000	1 041	36,4	3 615	148,21	40 000	5 444	217,76	45 000	3 745	168,52	-23
Hrách na prům. zprac.	8 000	2 548	20,4	656	5,25	8 000	656	5,25	8 000	700	5,60	+7
Chřest	75 000	812	60,90	135	8,77	65 000	990	64,35	65 000	1 287	83,65	+30
Kapusta hlávková	8 000	2 808	22,46	8 400	16,40	7 500	2 525	18,94	13 000	1 860	24,18	+28
Kedlubny	18 000	4 410	79,38	3 570	67,83	17 000	4 530	77,01	20 000	3 633	72,66	-6
Kukuřice cukrová	15 000	5 456	81,84	5 280	79,20	15 000	5 312	79,68	15 000	9 360	140,40	+76
Kvěťák	12 000	4 004	48,05	2 112	27,46	13 000	2 944	38,27	18 000	2 690	48,42	+26
Mrkev	8 000	20 786	166,29	22 400	156,80	6 000	22 932	137,59	8 000	22 044	176,35	+28
Okurky nakládačky	14 000	11 046	154,64	9 632	144,48	13 000	9 660	125,58	16 000	10 800	172,80	+38
Okurky salátové – polní	12 000	1 944	23,33	2 120	21,20	10 000	2 340	23,40	12 000	930	11,16	-52
Paprika zeleninová – polní	23 000	9 320	214,36	8 560	119,84	14 000	9 320	130,48	16 000	13 320	213,12	+63
Pastinák	13 000	306	3,98	90	1,17	13 000	450	5,85	13 000	240	3,12	-47
Petržel	14 000	3 774	52,84	2 710	43,36	15 000	4 250	63,75	20 000	4 260	85,20	+34
Pór	12 000	161	1,93	92	1,01	11 000	207	2,28	13 000	40	0,52	-77
Rajčata – polní	16 000	20 869	333,90	19 266	308,26	16 000	20 582	329,31	20 000	6 650	133,00	-60
Ředkvička	30 000	5 500	165,00	3 800	114,00	24 000	5 320	127,68	26 000	6 460	167,96	+31
Řepa salátová	7 500	4 864	36,48	2 496	16,22	6 500	3 680	23,92	7 000	3 444	24,11	+8
Saláty (i barevné)	13 000	12 220	158,86	15 080	143,26	9 000	15 000	135,00	9 000	10 206	91,85	-32
Špenát na prům. zprac.	3 000	6 640	19,92	5 407	16,22	3 000	7 304	21,91	3 000	6 520	19,56	-11
Špenát listový	25 000	160	4,00	145	3,62	25 000	152	3,80	30 000	320	9,60	+153
Zelí hlávkové	6 000	51 750	310,50	46 150	239,98	4 500	58 529	263,38	6 000	41 120	246,72	-6
Zelí pekinské	15 000	2 440	36,60	1 318	13,18	8 000	1 430	11,44	9 000	1 460	13,14	+15
Zelenina ostatní vč. tykve	-	6 555	39,33	11 172	33,52	-	5 054	15,16	-	21 572	151,00	-
CELKEM	-	228 265	2 551,28	219 449	2 309,77	-	245 448	2 314,22	-	211 309	2 447,65	+6

Pramen: ZUČM na základě vlastního šetření a propočtů

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1
internet: www.eagri.cz
e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-258-5

Praha 2016